

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia pars II - Cod. Ettenheim-Münster 261

[S.l.], [18. Jahrh.]

Philosophia pars secunda - Metaphysica

[urn:nbn:de:bsz:31-129036](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-129036)

Philosophia pars Secunda L
Metaphisica.

Sum in logica intellectum huma-
num bene judicare et ratiocinari
influximus, inprudumque judicium et
ratiocinatio, ad veritatem discernendam,
inveniendam, atque communicandam
mane ducimus, quos pro foribus et resfibus
Philosophia perspicua, communem
scientiam omnibus disciplinam tradidimus;
hanc tradita, ac bene percepta jam in
riora philosophia pertractata intrare
libet, atque hic sece propriis con-
siderandam exhibet scientia pure speculativa
eque nobilissima, que circa ens generalis-
simasque affectiones ad mentem abstractas,
speciatim vero circa substantias spirituales
occupat. Metaphisica nomen
datum illi est, ut peculiari nomine
a ceteris disciplinis discerneretur potius
quam ut ejus modales conditiones et prophan-
tia latè titulo exprimeretur. Dum
enim opera aristotelica tempore injuriis
non parum vitiosa, quidam tyrannicus,
grammaticus, et anthronius photius
integre adque in ordines certos et clares
figerere contempserunt, reliqua que quidem
magni fuerant momenti et tamen
male inter se cohaerebant, nec uni materia
conveniebant, libris de rebus philosophicis

tractantibus sunt subijuncta, et quo plures
 inferunt indigesta illi Collectioni nomen
 Librorum metaphysicorum quasi post
 physica positiorum fuisse inscriptum.
 Alii tamen Nomen metaphysicorum
 inde derivant quasi sub scientia primis
 vel supra physicam, vox enim Græca
meta significat post et supra.
 Si metaphysicam sensu accipimus
 stricto, illa non attinet nisi res
 sola mentis cogitatione existentes,
 et hinc rerum status vocatur status
 Metaphysicus ad quem non pertinent
 res seu Corporis sine sint ab omni
 materia secretatis nisi quatenus per
 mentem cogitantem concipiuntur,
 hinc rerum status est verum metaphi-
 sices obiectum; sensu minus stricto
 metaphysica quoque complectitur res
 quascunque omnis materiae elementes et
 simplices, quo sensus et serios ferire
 non possunt; sensu autem latissimo
 complectitur quascunque principia verita-
 tis et cognitionis generalia omnium
 scientiarum, artium, officiorum parte
 nobiliorem theoreticam vocant.

Hæc Scientia quo ob altissimas Cog-
 nitiones jure merito Sapientia vocatur,
 omnium Disciplinarum nobilissima est et

3.)
Cum alie Cognitiones incerto semper
vento feruntur, dubius fluctuant ac
aerul umbrae per inane volutantes
vagantur, hoc sola principis mixta
immutabilis Certum ubique pedem fixit,
rationi nostrae, diversa rerum discendarum
genera perlustrandam profert, omnem aethera
sol oriens fulgore suo Caliginem atque
ignorantiae tenebras dissipat. per hanc
horis angustias non licet nobis imensum
hunc, qui nunc aperitur Campum per-
currere atque huius scientia imensitate
prosequi, generalia tantum illius princi-
pia discutimus ac imo quidam exami-
nabimus statum rerum per mentem
abstractarum, 200. Spirituum illorumque
proprietas naturam examinamus
quam materiam duplici ^{Sectione} ~~disceptione~~ ^{inspiciamus} ~~inspiciamus~~.

sectio prima,
De statu rerum metaphisica
Seu de ontologia.

Supra jam dictum est verum et spiri-
tum metaphisicae objectum esse statum
rerum metaphisicum, qui care intelligatur
observandum est res frequentissime huius rerum
status et sensus distinguere, phisicum unum
et alterum metaphisicum. status phisicus
Completitur res quaecunque, seu Corpora
Seu Spiritus, omnesque illorum actus et

4.

et propriales, quodquid igitur per se et in
se proprie existit, dicitur esse in
fatu phisico. Status metaphisicus Complec-
titur res quascunque illarumque proprie-
tates et affectiones, prout mente
representatas, seu sola cogitatione
existentes; inde fluit sensum rerum
phisicum esse illum, quo res spectan-
tur prout sunt in se independentes
ab omni cogitante; sensum autem
metaphisicum esse illum quo spectan-
tur eadem res, quatenus cogitantur,
representantur abstrahuntur, primari-
um igitur metaphisices obiectum est
quodquid per ideam est representabile
aut representatum; quare aeternus
imo de idea quo est per ubi meta-
phisicarum representatio. res de
rebus metaphisicis, quo generali vocabulo
entia vocantur, inde ortum nomen
est ontologia, quod significat
sermonem de entibus vel tractatum.

Caput Ium. De idea seu ideologia.

Vidimus in logica ideam esse nu-
dam rei alicujus representationem men-
talem; ut natura illius pateat magis
illam hu considerabimus, prout est

representatio objecti seu objectivè, ipso
sua illam in se seu formaliter contem-
platur, tantum inquiremus unde illa
sibi ~~et~~ ^{et} ~~procedat~~.

57

Articulus primus.
De idea ratione objecti
considerata.

Objectum idea dicitur illud quod idea
representat. Duplex distinguitur
intrinsicum unum extrinsecum.
Objectum intrinsicum idea sunt res prout
representata, prout menti inessentialiter
objectivè; hoc objectum ab idea revera non
distinguitur et est ipsa representatio
quo tamen à mente nostra modo conside-
ratur, ut representata, modo ut res
representata; ~~in se~~ duo sola distinc-
tio mentalis inheret; objectum ex-
trinsecum sunt res ipso extra mentem
essentialiter ab illa independentes, quas
illa nunquam attinet, sed tantum per
ideas sibi inessentialiter cognoscit; hoc
objectum varia sortitur nomina.
modo vocatur extrinsecum et mediatum;
quia est extra mentem et illi non
per mediantibus ideis inhaeret; modo
dicitur objectum suppositivum aut rela-
tionis, quia ideae nostra ad illud referuntur
modo nuncupatur objectum sensibile

6.

motivum, occasione, quia res extra nos posita, sensus nostros ferunt, quia movent organa corporis, quia occasio est cur in nobis oriantur ideae.

Vidimus quoque in logica ideas di-
stingui in puras et non puras seu
imagines; vidimus in nobis nullam
proprie ideam puram dari, sed omnes
esse qualitatibus sensibilibus saltem
debilibus vestitas; quare nullum inter
illas hinc discrimen statuimus, et omnes
ideas seu vividioribus, seu debilioribus
vestitas qualitatibus spectamus ut
representationes rerum, et quaerimus
an omnis idea vera sit, ut autem
major questioni claritas affalgeat
observandum est, veritatem ideae esse
illius conformitatem cum objecto;
objectum autem esse solas proprietates
essentiales et metaphysicas.

Assertio 0

Omnis idea est vera.

P. Veritas ideae est illius conformitas
cum objecto; atque omnis idea est ne-
cessaria conformis cum objecto suo,
ergo omnis idea est vera.

P. imo
P. m. Omnis idea est representatio, atque

representatio est Conformis objecto suo,
quia per disforme nihil representatur,
ergo idea necessaria est Conformis objecto
suo, ergo vera. 2do idea vera est se
representat objectum suum, atqui omnis
idea representat objectum suum, ergo est
vera. P.m. objectum idea est illud
quod representat, atqui necessario repre-
sentat id quod representat, ergo necessario
representat objectum suum, ergo est vera.

objicies imo. iuxta nos idea foret sui
ipsius objectum; atqui idea non potest
esse objectum sui ipsius, ergo idea
non potest objectum sui ipsius,
N.m. idea potest diversimode concipi
vel ut est actus animi cogitantis,
vel ut est representatio; in primo
sensu est animi modificatio et
aliquid phisicum; in 2do est imago
rerum proprietates exhibens, et aliquid
metaphisicum; ergo idea quatenus repre-
sentatio potest esse objectum ideae aut
sui ipsius quatenus est actus animi
cogitantis.

instabimus Si idea est imago rerum ergo
necessario res deberent ideis praeesistere,
q. e. d. a.

N.m. idea non est imago essentia rerum
sed essentia, nulla enim representat

8.)

quod res existat, sed tantum quid sit,
ergo res non debent necessario existere
ante ideas, sed debent esse intelligibiles
in se existentia rerum contingentium
est per ideam representabilis, ergo
idea est imago rerum existentium.
Da id est idea representat quid sit
rerum existentia contingentium. C.
id est idea representat quod res con-
tingentes existant, N. a et C.

Existentia rerum contingentium est rerum
possibilium extra nihilum abstractio, hanc
veritatem nobis exhibet idea, continens
ergo idea nobis representat, quid sit
idea rerum contingentium, at in
nulla idea videmus, quod res representata
existat, nec possumus ita argumentari,
habemus ideam montis aurei, ergo existit.

in se Obis idea entis necessarii nobis
exhibet, quod existat, ergo a pari alio modo.

N. C. latissima disparitas est. idea exhibent
proprietales rerum essentielles, cum deo
essentialis est existentia, ergo ejus idea
debet existentiam actualem representare.
res autem contingentes illae sunt, quae
ita existunt, ut possent non existere,
ergo illis existentia non est essentialis
ergo etiam idea rerum contingentium
non potest representare, earum existentiam
actualem

Objicies 2do dicimus solas essentias meta-
physicas posse per ideam representari,
atque tamen nihilum quod caret essentia
metaphysica per ideam esse representabile
non solo essentia metaphysica sunt
representabiles. Nm. si nihilum esse
representabile haberet proprietatem,
atque omnis proprietates esse aliquid, ergo
nihilum foret aliquid, quod implicat, ergo
nihilum non est representabile.

inst. 1mo. qui audit vocem nihil, aliquid
mente concipit, ergo concipit ideam nihil

Ne. Nihil utique est terminus signifi-
cativus, et qui audit hanc vocem mente
concipit illius significatum, qui est non
ens, ergo mente concipit ideam entis
quod negatur, non igitur ideam nihil
sed ideam generalissimam Cujuscunque rei
quod negatur percipit.

inst. 2do. Nihilum negationem entis im-
plicat, atque negatio concipitur, ergo nihilum.

Im. ratione rei negato. C. ratione
sui ipsius. N. Negatio, privatio, ni-
hil ratione sui numquam concipitur
quia sunt omnimoda rei Cujuscunque
absentia. Concipiuntur tamen ratione
alterius, Cujus sunt negatio et privatio.

Sic qui audit hanc propositionem nihil
est in Chumena, statim cogitat de
pecunia, quod deest, licet interdum nihil
etiam sit Subjectum propositionis non

non sequitur, ideam dari nihil propriam eius
 moti propositiones sunt negative, et habent
 pro idea subiecti ens quodcumque de
 quo predicatum negatur, ut nihil est
 et omni parte beatum, Sensus est omne
 ens non est et omni parte beatum
in 3° datur idea rei impossibilis
 atque res impossibilis, est nihil,
 ergo datur idea nihil.

N. m. Res impossibilis est illa cuius
 proprietates essentielles alie alias destru-
 erent, quod tale ens non potest re-
 presentari, quia foret sine propertat-
 ibus, que proprietates enim que se
 destruunt, evadunt genus, ergo repugnat
 representatio rei impossibilis; talis
 res foret animal, quod totum esset
 hircus, et totum simul Cervus.

in 4° qui legit hanc vocem hircus =
 Cervus concepit mente aliquid, quod
 illud est idea animalis, quod totum est
 hircus, et totum Cervus. ergo

N. m. Non ideam hircus Cervi menti conce-
 pit, sed ideam Cervi et ideam hirci
 quas videt totales esse, nec posse in
 unam ejusdem rei coalescere.

Cavendum tamen est ne facile in-
 ter res repugnantes, aut impossibiles
 numeremus, que insolita sunt, et
 aut Capsum humanum superant, preter-

abque etiam contra natura leges phisicas
existant, qualia sunt monstra, miracula
portenta &c.

inff. 5to Idea Dei Corporei, ergo talis
idea falsa.

Na. in idea Dei non potest deprehendi
nisi quod Deo essentialis est, atqui
Corporale Deo non est essentialis,
ergo in idea Dei non potest deprehendi
proprietas Corporei, neque idea Deum
ut Corporeum representare potest.
inff. 6to anthropomorphico Deum
Corporeum concipiebant, ergo idea potest
Deum ut Corporeum representare.

Na. Erant seculo 4to quidam monachi
aliq. rudes Christiani qui et scriptura
male intellecta, Deo affinderant Corpus
inde nomen ipsis datum est Anthro-
morphitarum, quae vox graeca indicat
viros qui Deo figuram humanam tribuebant
illi autem minime ideam habere poterant
quae Deum ut Corporeum representaret
sed et variis scripturae locis, quae Deo
videntur, membra et Corpas humanum
tribuere, male intellectis iudicabant Deum
habere Corpus, illorum igitur error non
in ideam Dei, quae erronea esse non
potest, sed in iudicium debet referri
quod frequenter falsum esse potest.

inff. 7to omnes angelos ut iuvenes a lallos
concipiunt, ergo et illi possunt Deum
ut Corporeum concipere.

Na. idea nobis angelos ul spiritus
 purissimos exhibet, omnis materia
 Corporis expectes, ul autem illorum
 proprietates ruci plebequla ^{opendantur} ^{communiscentur}
 signis Corporis utentum, quibus
 illorum sensus et machinatio realiter
 feruntur.

instituto

objicies 4to. Qualitates Sensibiles etiam
 representant, ergo ideam male defini-
 mus representationem rei alius.

Na. qualitates Sensibiles sunt Colores,
 quos oculis excipimus; Soni, quos auri-
 bus haurimus; odores, qui per nases
 oriuntur; Sapores, quos lingua et ore
 id est gustando excipimus; Durities,
 molliores, firmus, Calor, qui tangendo
 sentimus; omnes porro ha qualitates
 sunt mere affectiones animo, ul
 brevi demonstrabimus; nihil repre-
 sentant quumino nequidem per ideas
 nobis inalesunt; ideam enim animo
 affectionem nullam habemus Claram
 esse distinctam; et solo sensu intimo
 illarum essentiam discimus.

instituto Qualitates Sensibiles representant
 proprietates rerum singularum, ergo
 aliquid representant.

Na. essentielles rerum proprietates exhiben-
 tur per ideas; proprietates vero in-

diffiduos aut plare ignoramus, aut illarū 13
tantum et essentiam dicimus, quoniam
tamen ideo nobis data sunt, ut per
illas res cognoscamus, atque ad res ipsas
referamus, author natura nobis quoddam
signa imprebit et imprimib, quibus
dubi ideas, nostras non ad res quasli-
bet sed ad hanc potius ^{quam} illam referamus
hoc signa sunt qualitates sensibiles.
sicut videtur hedra pensilis, que vinum
non representat nobis tamen indicat
somnum, cui profixa est, esse cautionem,
ita pariter qualitates sensibiles pro-
prietates rerum singulares non exhibent,
nobis tamen indicant, rem, que
movit organa, esse salutem, et non
aliam.

in p. 20 Ego substantias singulares non
nisi per signa a se discrepant. sc. 20.

in seq. Res que cunque a se discrepant
per suas proprietates, Per suam naturā
per se ipsas; sic ovum discrepat ab
ovo per se totum, sic bonum a bono
simillimo discrepat per totum, sic gutta aque
discrepat ab ~~alio~~ saltera per se totam; quoniam
rerum naturam intrinsecam, proprietates
indivisuales non cognoscimus, illas non
per propriam naturam sed per accidentia
sed per signa, inter que qualitates
sensibiles, numerantur, distinguiimus, eode
fere modo, que parentes suos gemellos
non per naturam propriam, quam non
vident, sed per fasciolam unius brachio

aliquam distinguunt.

in sp li Qualitales sensibiles notis
representant figuram Corporum
~~rad~~ rad id redundantem, quadraturam et

Na Id idea representat Corporum
figuram Ceterasq pprietates, et pprietates
vero sensibiles ita afficiunt animam
ut Coigeb rem quadraturam, aut re
dundam, a liquo modo figuraturam, ergo
Qualitales sensibiles in feriunt sub
idea expressionis, que foret generalissima
reducitur minus generalis. Ad efficiunt
quoque ut idea nostra ad res singulares
referuntur.

in sp li Non est ratio Cur idea per
qualitales sensibiles reducantur singulares
ergo non substitit responsio data.

Na Omnes idea natura ratione
sui sunt generis, ne ullum in
sufficiens representare possunt,
In idea homo, non Bely non Paul
representat, ast superaddendo diversos
Colores idea hominis jam non hominem
solum sed hominem talem, qualis est
no Celus representat, ergo quali
tales sensibiles efficiunt, ut idea
nostra fiant aliquo modo singulares.

in se 5to Qualitates sensibiles ideis nihil
 addunt; ergo illas ad indiffidua ad-
 hibenda, Singulares reddere nequeunt,
 I. A. ideis nihil intrinsecum addunt &
 nihil extrinsecum N. ideis aliquid
 intrinsecum addere, est illarum
 representationem mutare, quod repugnat,
 illis aliquid extrinsecum addere, est
 ideis, Sociare signa, quibus indiffidua
 inter se discernuntur; qualitates sen-
 sibiles sunt actus, quo anima sentit
 hic actus omnino diversus est, ab actu
 quo anima cognoscit, nec possunt hi
 duo actus in unum Conflari; ergo
 qualitates sensibiles ideatum natura
 nihil addunt, illarum representatione
 nec auget nec minuunt, efficiunt
 tamen sicut cum idea sint et natura
 sua generata, et omnibus rebus Con-
 veniant, jam qualitatibus vestitis
 uni rei potius quam alteri Conveniant;
 sic: varia signa, militaria militum
 natura nihil addunt, illos tamen a
 se et in varias legiones discriminant;
 sic: florum Jaspitulus Capiti Equino
 afficitur natura Equi nihil addit, illum
 tamen a Ceteris distinguit, ita pariter
 qualitates sensibiles ideis intrinseci
 nihil addunt, illas tamen velut
 vestimentis involvunt, et diversis linea-
 mentis inter se Discriminant.

16.

Objicies ōto idea potest difformis
eſſe objecto ſuo, ergo non eſt neceſſario
B. A. Conformitas idea cum objecto
non eſt idea eſſentialis, ergo idea
potest eſſe difformis objecto ſuo.
N. A. idea eſt repreſentatio; atque Con-
formitas cum objecto omni repreſentationi
eſt eſſentialis, ergo.

inſt. imo Conformitas idea cum objecto
non continetur in idea definitione
ergo illi non eſt eſſentialis.

L. A. non continetur explicitē C. non
implicitē C. idea definitur repreſen-
tatio alicujus objecti mentalis; in
hac definitione verbis expreſſis non
reperitur Conformitas; ſed latet illa
in voce repreſentatio; omnis enim
repreſentatio eſt conformis cum objecto.
Neceſſe porro non eſt quinimo vitioſum
foret, omnia eſſentialia in definitione
exprimi, debet enim illa eſſe brevis
et ſolum conſtare genere proximo et
differentia ultima.

inſt. 2do judicium potest ſaltem eſſe
ergo et idea.

N. C. Inſeparitas eſt; ideo ſubjudice
et inſtrinfeco, potest mens judicans
duas ideas unire, quo non conveniunt
potest ſuas ſeparare, quo conveniunt.

ergo potest aliter judicare, quam idea
se habent; verum obiectum idea est
idea intrinsecum, ergo idea à se ipsa
discreparet, si discreparet ab obiecto, ergo
licet iudicium possit esse diffforme ob-
iecto suo et falsum, idea tamen illud
esse non potest.

in p. 310 idea potest fieri difformis
obiecto suo, ergo falsa.

B. A. obiectum idea est mutationi
obnoxium, ergo idea potest fieri difformis.

NA. obiectum idea sunt essentia re-
rum metaphisica, atque haec sunt immu-
tabiles; fieri enim non potest, ut quier-
tates rei necessarios convenientes fiant
disconvenientes, ut Circuli rotunditas
fiat quadratura.

in p. 410 Deus potest efficere, ut Circulus foret
triangulum, ergo etiam potest efficere
ut Circulus esset triangulum.

NE. alia est nominis alia rei muta-
tio voces et se sunt signa arbitraria,
potest quilibet quidlibet significare,
si vocem Circulus non potest tantum triangulum,
sed omnes quasunque figuras significare.
at res sunt, per naturam suam immutabi-
les; ut enim Circulus esset triangulum
aut fieret triangulum deberet simul esse
Circulus et non Circulus, atque repugnantia
simul esse non esse, nec Deus facere repugnantia

facere potest, ergo rerum natura nequidem
divinitus mutari possunt.

Inf. Mutatus Deus Nabuchodonosorem
in bovem, uxorem lothi in Columnam
Salis, innumeraque naturae facta rerum
metaphorae, et quotidie panis mutatur
in Corpus Christi; ergo Deus potest
mutare rerum naturas.

~~Transmissio~~ Transmissio aut. N. C. Natura re-
rum prout hic intelligimus, sunt species,
vales rei essentialiter inter se convenientes
atque haec ne divinitus quidem mutari
possunt; Deus enim ipse non potest
res creare aliter quam concipit, nec
potest e.g. Circulum aliter cogitare
quam rotundum; ergo rerum essentialia
metaphysica non subjacent divinis potentibus,
sed ipsi objective praesupponuntur.

Frequenter tamen per naturam
intelligitur essentia rerum, quae est
natura physica, vel leges generales
quibus regitur mundus, vel certae
propensiones animalibus inestis;
naturam huiusmodi hoc modo intellectam
potest Deus utique mutare. prior
enim essentia rerum à solo Deo depen-
det, quas videtur Deus libere creavit,
illas potest pro mutis aut immutare
aut deffruere, sic aquam subito convertit
in vinum, vel primas materiae mo-
loculati liter disponendo, vel aquam annihilando
ad illius loco vinum procedendo

prior mutatio vocatur transubstantiatio
secunda vocatur reproductio.

19.

Leges mundi aliud nihil sunt quam
Conspans et liberrima Dei voluntas, qua
vult v. g. Corpora certo modo in se
Gravitare, ut autem Deus libere condidit
mundum, libere conservat, ita leges
mundi à liberrima illius voluntate de-
pendent, et quia libere vult, v. g. Corpo-
ra in se Gravitare, propterea etiam velle
illa non amplius in se gravitare,
vel propterea velle ut lapis in altum
sublatuſ cesset Gravitari, nec sibi
relictus cadat in terram.

non minus potest propensiones animali-
bus imitari, aut sephuer, aut in Con-
trarias Convertere, si efficiere propterea
sane, ut tigris natura crudelis, lupus
rapax, vulpes astuta, Canis fidelis,
felis perfida et elephas prudens, aut
amittant hasce propensiones, aut Con-
trarias recipiant.

Quod attinet exempla ^{in objectione} allata primo
fabrum est, reliqua duo naturam phisicam
spectant, in rege nimis superbo Deus
organa Cerebri et reliqui Corporis ita
mutavit, ut ~~cor~~ bovem se crederet
et vagans in Sylvis Cramina et fenum
ad ~~par~~ bovis Comederet.

In uxore lothi nimis Curiosa animam
separavit a Corpore, et Cadaveris figuram
et particulas minimas, ita mutavit, ut quas
modo fuerat figura humana, esset postea Columna

et quod Caro fuerat et opa postmodum
sal. efficeretur.

inf. 1.º rerum possibilitas a Deo dependet
ergo et essentia rerum metaphisica.

Ma. Deus enim facere non potest
ut res sit possibilis et non possibilis.
Dei omnipotentia rerum possibilitatem
proponit efficit

inf. 7.º ergo essentia metaphisica est
eterna, necessaria, increata

f. c. e. d.

N. Seq. Essentia metaphisica non habet
existentiam physicam sed tantum objec-
tivam nec est in se sed tantum
cogitata aut intellecta existit, ergo nec
creata nec increata sui debet nec
proprie eterna necessaria est, tantum
satis est, ut omni se thro eternitate
semper eodem modo possit et debeat
cogitari.

inf. 8.º Si Essentia metaphisica
non a Deo dependet, erit aliquid
perfectionis a Deo non promanans.

f. c. e. d. a.

D. a. erit aliquid perfectionis metaphi-
sice a Deo non promanans Ess. physice
neg. a. quicquid physicum est a Deo
promanans seu immediate seu mediate
sive omnes substantie et species a Deo
sunt producte, omnes harum substantiarum

mollificationes aut à Deo solo aut saltem
illo Concurrente procurantur, ergo
quidquid physicum est à Deo promanat,
Essentia etiam metaphisica aliquo modo
possunt tui à Deo promanare, ille
enim non nisi per Cogitationem existunt
objectivè, ergo seu à nobis seu à Deo
Coexistentur aliquo modo mediata aut
immediate à Deo promanant.
Inff. Ino idea nostra à Deo Dependens,
ergo et rerum essentia.

I. A. quoad essentiam C. quoad essentiam
n. à Deo dependet utique, ut anima
nostra existat, ut hoc vel illo modo
Cogitet, ergo idea nostra à Deo Dependens
quoad existentiam; atq. Deus efficere
nequit ut idea Cog. Trianguli representet
Circulum, ergo idea nostra à Deo non
dependens, quoad essentiam.

Objicis sicut idea et praesertim imago
potest esse difformis objecto relationis,
ergo etiam potest esse difformis objecto
representationis.

Ne Objectum representationis est idea
intrinsicum, est illud quod representatur,
atque idea necessario Conformis est huius
objecto, nihil enim per difforme representatur
Objectum autem relationis est Objectum ex-
trinsicum, quod mens non attinet.

ergo licet imago possit esse difformis
 objecto relationis non sequitur prope esse
 difforme objecta representationis.

in fine idem est sensus et mentis objectum,
 ergo objectum relationis est ideam a
 objectum representationis.

na objectum sensus est illud quod organa
 corporis percipiunt, objectum mentis
 est illud quod menti inest, objectum
 sensus est menti extrinsecum, corporale
 ergo mens illud attingere nequit unde
 consequitur objectum mentis et sensus
 multum inter se differre

in p 2do Cum video Equum et simul
 Equus coram me currit, Equus ille quem
 intueor est simul objectum mentis et
 oculorum, ergo idem est sensus et mentis
 objectum.

na Equus coram me currens ferit oculos
 meos tuos, minime afficit mentem tuam,
 Equus quem tu vides afficit mentem
 tuam illius tu tibi conseruis ap, Equus
 mentem tuam efficiens quid simplex est,
 Equus per lumen suum feriens oculos tuos
 quid corporeum est, ergo non est idem
 mentis et sensus objectum.

in p 3° imago Equi presente Equo con-
 formis est objecto extrinsecum, ergo
 semper debet esse conformis objecto extrin-
 secum.

Ne. objectum extrinsecum non afficit
mentem, ergo Conformitas inter imaginem
et objectum extrinsecum non est necessaria
potest adesse ~~ut in exemplo citato,~~
et semper adesse deberet, ut in exemplo
allato, potest adesse et frequenter abesse,
ut dum Eminus Currente lupo videmus
Canem.

in § 4to Imago debet referri, ad id quod
mouet organa, ergo semper debet Con-
formis esse objecto motivo.

Ne. Verum quidem est imaginem
semper et ineluctabili iudicio referri
ad illud objectum, quod sensus mouet;

Verum quoque est imaginem semper
debere huic objecto esse conformem,
aff. sensus labiles sunt, imperfecti, et
fallaces; Experientia docet montem Sapius
sibi imaginem lupi efformare, Canem oculos
percillante.

in § ultimo Non datur ratio cur in
natis frequenter oriatur imago, dissimilis
objecto videndo, ergo rationes allatae non
debent admitti.

Ne. in rebus philosophicis non ratione
sola sed etiam experientia decimur. licet
igitur hic ratio taceat. Satis alte loque-
retur experientia, non sensibus falli
et proferre objecto aliud videre.
ratio tamen huius erroris in promptu est
iuxta legem naturae, qua Corpus est anima unicum

oritur in anima imago analoga motui
 qui fit in Cerebro, jam si oculis etiam
 clausis spiritus vitales forte fortuito
 eodem modo currunt in Cerebro, quo
 vo. cane presente currerent in anima
 dritur imago canis, quamvis canis ad se
 nullus, quamvis oculus dormiat
 pariter si lepus presentis excitet in
 Cerebro meo eundem motum, quem
 excitat canis iterum ad presentiam
 leporis orietur imago canis, quare autem
 lepus eundem in Cerebro motum valeat
 excitare atque canis a ob imperfectionem
 organorum quod non satis sunt sensibilis
 ut parvula impressionis diversitas
 percipiat, ob figuram canis et leporis
 similitudinem, unde fit ut fere eadem
 motus feriant organa, que cum sint
 imperfecta leve discrimen inter hos
 motus non prohibent usque ad Cerebrum.

Articulus 24us.

De idea Subjective Considerata.

Ideam esse representationem alicujus
 objecti, illam esse non substantiam, vidimus satis,
 illam esse non substantiam sub substantiam
 cujusdam affectionem extra omne dubium
 versatur, mirandum tamen esse philosophos
 non semper convenisse quod cujusnam
 substantie esset affectio; illos dubitare
 quinimo plures negare cogitationem esse
 in cogitante, nec animam nostram

Cogitantem in se habere ideam sed illam
 extra se Conspicere; Si audimus malbrancheum
 virum rerum philosophicarum intelligentissimum
 qui saeculo elapso inter Patres Oratorum
 ipse in gallia maximam Eruditionis et
 doctriinae famam Comperavit; ideas quascumque
 in Deo Conspicimus. Democritus et veteri
 philosophia et rerum omnium derisor
 risum nobis num ipse movet, ideas no
 stras esse rerum larvulas et idola in
 Cerebro tanquam nido accumulata.
 Nec minus ridendi sunt Peripatetici
 veteres qui cum Democrito contendunt,
 per sensus aeternos rerum omnium ad
 Cerebrum usque protrahere phantasmata
 Corporea, quae in Camulum concepta
 tandem sunt animo conspicua quae Spirituali
 velut gladio armata illa abrectantur,
 abstrahunt referant, in involucria Corporea
 et Spirituales ideas ~~et~~ inde deducit.

Minus imbecillitas Plato, quem Cicero, nimium
 patienter et liberaliter Divinum vocabat,
 qui contendit ideas esse formas quosdam
 aeternas immutabiles materias a se ipsis, in
 medio quodam Deum inter et Deum di
 stantes, plures Celestis Patres videntur
 huius opinionioni quam proxime accepisse,
 Nec mirum: erant enim plerique principis
 et scola Platonica haustis imbuti.

Eadem fere res inter philosophos orta est
 et perennat adhuc; alii ut peripatetici
 veteres contendunt esse qualitates Sensibiles
 aliud nihil, quam species et larvulas, at
 Corporeas allatas, et jugiter sensus in Cerebro

involantes, alii ut sapienter cum suis affectis
 locubant, qualitates sensibiles esse tantummodo
 fibrillas organorum vario modo motas
 et irritatas, alii quod fere totum genus
 humanum constituant. ^{autem} Credunt illas
 esse modificationes corporum in vicis
 autem argumentis, cum satiori philosopho
 rum parte demonstribitur, illas esse
 modificationes animi, duplici paragrapho
 rem conficiemus.

Caro Crimus.

De Subjecto qualitatibus
 sensibilibus:

Ex his quo haecenus dicta sunt, satis
 superque jam patent, quid sint qualitates
 sensibiles, qua ratione in nobis existant,
 illas non posse non esse animi nostra
 affectiones, nequidem dubium remaneat
 eandem veritatem thesi propria palili
 ejus et firmissimis rationibus sufful-
 ciemus.

Aperitio.

Qualitates sensibiles sunt
 animi modificationes.

B. sunt actus animi, ergo ejus mo-
 dificationes.

B. A. ^{imo} Qualitates sensibiles intimè expe-
 rimur illarum nobis conscii sumus,
 easdem inter se comparamus, alteram
 ab altera diversam sentimus, atque
 sola anima sentire, comparare, experiri,

et tantummodo suorum actuum sibi Conspicere
eque potest, ergo qualitates Sensibiles
sunt motus animi.

27.

B. 2do. Qualitates Sensibiles imo non
sunt species et larvula à Corporibus
avolantes. 2do non sunt tantum oscillantes
organorum fibrilla, q̄ non sunt
Corporum modificationes.

B. 3mo. Nulla ratione, nulla experientia
quinimo Contra omnem rationem et ex
perientiam aperitur à Corporibus semper
avolante larvulas Corporibus finitimas
nulla arte nulla vi possent à Corporibus
tam rectè Separari; neque à Corpore
usq̄ ad oculos ferri et proportionem
servata Contrahi multo minus sine ulla
cessatione partium Separatione, siura
mutatione, per Corneam qua oculus lectus
est intrare; nulla tenus Ceteros humores
spissiores aliq̄q̄ membranas densiores
transire et ad Cerebrum usque intrare per
venire; aut acrima in quemcunque cumulu
supponantur crescere, ~~quod~~ ^{vixit} Conspicere Ergo

B. 4do. si qualitates Sensibiles sunt tantum
oscillationes nervorum, imo anima illas
sentire non potest, hoc enim nihil sentit
nisi quod illi intrinsecum est, nervi autem
illorumq̄ motus sunt extra animam. 2do qui
videt Colorem, aut sentit, vel audit sonum
aliud Cerbe percipit, quem motum oscillatorum

ergo qualitas sensibilis sonus, et Color
sunt aliquid diversum a motu.

P. 1510 Si qualitates sensibiles inspiciuntur
objectis aut Corporum modificationibus, ergo in
Corporibus absentibus non possunt esse
qualitates sensibiles. 1do omnes idem
Corpus videntes, eandem videntem qualitatem
sensibilem, 2do idem Corpus non possunt
pro motu eodem momento quaslibet
qualitates habere, atque hoc tria vera sunt.

P. m. ferociter et deliri, vident objecta
et qualitates sensibiles, dum nihil ad se
qui laborant vitio arii, audiunt Consonantiam
musicam nemine presente, qui per verba
vitra pollicetur objectum Considerant,
vident qualitates sensibiles, in decem
aut etiam viginti objectis, licet non adsint,
qui Speculum inspiciunt potest pone Speculum
objectum videre, quoniam aliquid adsit,
Somniantes omnes oculis clausis et ob-
niventibus vident qualitates quam plurimas,
nulla re presente, ergo etiam absentibus
objectis habentur qualitates sensibiles.

P. 200. indubitatum est varios homines idem
videntes Corpus non habere easdem quali-
tates sensibiles, unde accidit, ut quod uni
placeat alteri displiceat, quod unius
appetentiam irritet et provocet, alteri
nauseam creet, quod uni iucundum, alteri
videatur injucundum; videntes scilicet

idem obiectum eadem quidem nomine illius
qualitates vocant, sed quod unus ^{sentit} ~~facit~~ ~~ru~~
~~brum~~, alter ~~no~~ Colorem rubrum, alter
flavum, hinc uni displicet, alteri placet
utrique aut ~~facit~~ ~~aut~~ displicet, si
quemadmodum eadem nomine designant
illas qualitates, si eadem quoque perciperent.

29.

Obiectio Obiectum quolibet possit sub quolibet
Colore videri, sic in pannum qui viridis
est, imitantur radii rubri, statim ruber
videtur, in eundem pannum imitantur
radii ^{viridis} violacei, violaceus apparebit.

Consideretur res quocunque trās varia videtur
videtur rubra, flava, viridis, Cerulea et
atque impossibile certe est omnes hos
Colores simul eidem rei inesse, ergo illi non
in se neque sunt in organis; atque percipiuntur
tamen, ergo non possunt alibi quam
in percipiente id est in anima existere.

Obijcies. si qualitates sensibiles essent
in anima; anima esset colorata, sonora,
sapida et absurdum e. arg. et a.

N. M. Anima quidem afficitur illa qua-
litate, quam vocamus Colorem, Sonum et minime
tamen colorata debet dici aut sonata; Colo-
ratum est illud cuius superficies extra
modum disposita est, ut extra ^{super} ~~extra~~ in
oculos nostros reflectat, illum et cerebrum

Certo modo Commoneat, Cui iuxta legem a
 Deo sancitam ^{ancta est in anima perceptio} ~~quam~~ Colorem vocamus,
 Sonorum est illud Cujus particulae insen-
 sibilis motu tremulo Concitantur, eodem
 tremore afficiunt aërem circumfusum,
 qui ad aurem usque pertingens partes
 inferiores auris secum motu pulsat, quo
 motu in Cerebram usque propagato,
 in anima oritur, iuxta legem naturae
 affectio, quam vocamus Sonum; odoriferam
 dicitur, quod variis effluviis narium fibrillas
 irritat, qua irritatione facta et in Sen-
 sorium Commune propagata, nascitur in
 anima affectio, quam vocamus odorem.
 Sapitum est illud, quod pro varia minimarum
 particularum Configuratione varias linguas
 palati totiusque Oris ~~et~~ papillas
 titillat, qui motus ad Sensorium Commune
 pertingit quo facto iuxta legem Creatoris
 anima percipit, affectionem, quam vocamus
 Saporem. tactile nuncupatur illud, quod
 manuum extremis manuum pedum et
 totius Corporis nervulos percellit, qua
 data percensione, ad Cerebram usque Continuata
 oritur in anima Sensatio, quam vocamus
 tactum. jam vero anima nec Superficiem
 Certo modo vellem, qua ^{res} reflectit,
 nec particulas continet quo motu tremulo
 possunt aërem afficere, nec effluvia emittit
 quibus nares titillat, nec particulis Constat

rodentis aut angulois, quibus papillas lingua
comoveat, nec cum tactu quodam corporis
lotius fibrillas possit concutere, ergo anima
nec colorata debet dici, nec est
in imo Qualitates sensibiles de corpori-
bus predicantur, ergo illis in fund.

Na. Cum dicimus Corpus aliquid album
esse, non contendimus, illi in se affectum
cujus sola anima videns sibi conscia est
et tam parum affectu in re, quae dicitur
alba reperitur, quam cognitio in re
quae dicitur cognita, aut visio in re
quae dicitur visa, dicimus quidem nixem
albam attremetum nigrum, sed sensus
aerhorum est: Nix eam habet partium
dispositionem, ut lumen in oculos ita modo
reflectat, sicut in Cerebro motum exci-
tat, cui in anima respondet et affectio
quae vocatur albedo. idem sit iudicium
de ceteris coloribus et qualitatibus sensibilibus.

in ad. Si Qualitates non in se sunt Cor-
poribus, Corpora nec colorata, nec
sapita et dici possunt, atqui hoc offendit
sensus communem.

Nm. Philosophus cum plebe nixem debet
albam vocare, et Saccharum dulcem, sensus
quidem philosophis verus erit et talis colo-
re a sensu plebeio. Plebs nixem vocat albam
putat id ipsum quod sentit et videt nixem
esse aut saltem in se cum lumen sit mora-
videntis affectio et imago animi inbrinseca

ergo suspiciter erat. philosophus nixem vocat
 albam, intelligit illam particularum hypo-
 sitionem nixi & inept, ut excitet in vidente
 affectionem albedinis et in hoc rationi
 et experientia consonat.

inff. gliv Si qualitates sensibiles non in-
 ependent objectis tam parum color, popet
 de nive affirmari, quam de color gladii
 atqui certe nemo dolorem de gladio affir-
 marit dicendo gladius est dolens, ergo a
 pari nemo popet dicere nix est alba
 N. M. talissima disparitas est, inter
 qualitates sensibiles et sensus. qualitates
 sensibiles nobis datae sunt, ut illarum
 ope corpora distinguamus, hinc debemus
 illas ad corpora referre, et corpora
 ut immediatam causam illarum habere;
 sensus autem coloris, gaudii & noliz dati
 sunt ut corporis omniumq; membrorum
 conservationi invigilarent, hinc sensus
 non debemus referre ad objecta extra nos
 posita, sed ad membra corporis, et hinc
 sicut male oculus dicitur albus, propter
 objectum album visum, quia qualitas sen-
 sibilis ad objectum debet referri, ita obru-
 sius male dicitur dolens, quia dolor
 debet ad membrum laesum referri;
~~Contra bene vocatur alba, quia~~
 Contra sicut manus bene vocatur dolens
 quia sensus debet ad membra referri;
 ita quoq; nix bene vocatur alba quia
 qualitas sensibilis coloris debet ad objectum
 referri, Quomodo autem, dum manus

Sicitur Dolens, Sensus, non est Dolorem
epe in manu, sed manum laesam occasio
nem epe, Cur in anima Sensus coloris oriatur,
ita, dum nix vocatur alba, Sensus non est
albedinem epe in nive, sed dispositionem
nivis epe occasionem, Cur in anima
oriatur affectio.

inff 4to. Si qualitates sensibiles non
inveniuntur in objectis, erit frustra muris ⁱⁿalu-
ceremus aliam superficiem, frustra saccharo
et sale continemus Cibos, frustra rosam
adhiberemus naribus, absurdum C. E. & A.

N. M. inducendo novam miris super-
ficiem aliam efficiamus partium ^{et hinc} estimari
dispositionem, qua fit ut lumen aliter aut
alio lumini radii reflectantur in oculum
alio in Cerebro oriatur motus, alio in
mente nascatur qualitate sensibilis.
Conoscendo Cibos cutam quandam fermentationem
aut partium ^{in illis} imitationem efficiamus, qua
fit ut glandula aut papilla palati
et linguae alio modo dilaberentur, alio
in Cerebro exciteretur motus, alio in anima
nascatur Sapor, aut gustus;

Rosam admoveamus naribus, ut nares
particulas a rosa undiq; aevolantes majori
combibent Capia, fortius ab illis per-
cellantur, motus in Cerebro concitetur
major, vividior in anima oriatur odor;
ergo nec frustra, novam rebus induimus
vincturam, nec radu gratis continemus Cibos,
nec vana res est rosas admoveere naribus.

04.

imp. 5to Ex dictis sequitur à Corporibus
avolare varias particulas; ergo qualitates
sensibiles popunt esse larvula, à Corporibus
abrapte.

N. C. Materiam in quocunque Corpore
perpetuo moveri Certum indubitanque
est; inde fit amne Corpus semper aliquid
de sua Substantia amittat, et usu Com-
sumatur, tempus enim omnium rerum
eadem est; at omnibus igitur Corporibus volitant
at hinc particula abrapte, que nihil habent
Comune Cum larvulis peripalecorum;
non sunt parvula Corporum simulacra;
nullo ordine sed turbatim à Corpore
discedunt; in oculos Ceterosque sensus
nullatenus aut rarissime ^{intrent} ~~intrent~~
sensus, nunquam animo se conspicientes
præbent.

imp. 6to Qualitates sensibiles sunt merus
in organis motus; ergo afficiunt animam.

Na. Si animam non afficeret, non sensu
liberetur, nec illas sibi foret illarum Conspicua;
ergo animo sunt intransmissæ necesse est.
motus in organis alius, nihil est, quam mate-
ria mota, sed albedo, rubedo, sonus,
Certe nec materia sunt, nec materia
motus, ergo qualitates sensibiles non sunt
in organis.

imp. ultimo. Manus complectam globum
niveum undiq. sentit tactum; ergo qualitas
sensibilis tactus inest manui.

N. C. Sentit quidem anima qualitatem frigoris
et hanc referre non ad manum frigidatam

sed ad nixem frigiditatem; quoniam autem
 ab hunc lactem distinctus Continuum ipsa
 manus Calorem amittat, ad illam quoque
 refertur qualitas sensibilis frigoris, per se
 quia est haec qualitate Sensibili Sensus impar-
 tus parvuli doctoris nascitur.

De Subjecto idearum.

- Ira hic nobis prostanda sunt, mali-
 cenda est opinio nostra, Confutanda sen-
 tentia peripateticorum et malebranchii.
Assertio.

Idea sunt quoque animo modificationes.

P. Omnibus factis percipio idea
 est animo modificatio, atque percipio
 idea ab idea redit, non diffinitur
 est enim percipio idea aliud nihil quam
 idea percipio, ergo cum percipio idea
 sit animo modificatio, idea quoque se-
 bet, esse animo modificatio. ad id

Ob. idea nec sunt Corporum larvula
 ut putant peripatetici, nec sunt in
 Deo Conspicienda, ut putat malebranchius
 ergo non possunt non in esse animo P.

P. Ima pars tenues illo larvula repugnant
 ratione sui, repugnant ratione animo,
 imo nulla arte formari possunt, nulla vi,
 a Corporibus avelli, jure est ^{fluvio} propemodum
 infinito Corpora sefluere, in sua dissipata

^{parentibus}
 parentibus oculos sine sui destructione in-
 trare non possent, nec unquam in cere-
 brum usque ~~per~~ pervenire, multominus
 se ibidem dare, anima conspicientibus in-
 quemcunque sint. Culum Cogitavato, ergo
 repugnat ratione sui; ^{quo} anima illas
 larvulas intueri nequit, nisi illi fiant
 intrinsecus; hoc enim nihil, nisi intrin-
 secum sibi videt; atque ha larvula ^{subtili}
 lenues, tamen sunt Corporeae, et anima
 simplici intrinsecus fieri non possunt;
 ergo illo larvulo etiam repugnant
 ratione animo.

Quarta Pars repugnat mentem nostram
 suas ideas in Deo videre, ergo erronea est
 sententia Malebranchii.

^{imo} proprie loquendo in Deo nulla est
 idea, Deus enim non per ideas et in ideo
 sed per se et in sua natura quascunque
 res cognoscit, Dei enim opantia lux et
 lumen est, et quod ideo nobis prestant
 id Deo prestat natura Divina. Deus quoque
 uno eodemque et simplicissimo actu cuncta
 novit, ergo ideas nostras, quae plures sunt
 in Deo videre non possumus. ^{ad} Si mens
 nostra suas in Deo videret ideas ipsum
 Deum jam videret, atque hoc rationi, et
 periculis, religioni adversatur, ergo
 mens nostrae ideas in Deo non videt.

Minorem probant ignorantia et miseria
 humana, quae cum visione Dei pare

non possunt, hoc enim hominem recedit,
beatum, probat nostram adhuc dogmata
religionis Ecclesie, qua ut hereticos habet
illos qui contendunt Deum jam in hac vita
videre posse, à majore mallebranchius
se difficulter expediet, nec enim dissimulatio
inter essentiam divinam absolutam, et res
lativam quam solum à nobis videri confecti
jurare poterit; Cum haec sua essentia non
realiter sed tantum metaphisicè et per
mentis abstractionem, dissimulantur; ergo
ideas quoque in divina essentia videre
non possumus, ergo ideas cum non possint
esse modificatio substantia aliena, debent
esse modificatio animo nostra.

Solvuntur objectiones.

Objectiones Ideas sunt rerum phantasmata, ergo
non sunt animo modificationes.

B. A. nisi ideas essent rerum phantasmata
non possent res materiales representare
aliqui ergo $\exists$.

N. M. ideas spirituales esse et simplices
patet ex eo, quod sui conscientiam excitant
res tamen materiales representant non
imitando, sed offendendo, et modo plane ineffa-
bili.

Inf. Imo Ergo ideas inter res nulla est proportio.

I. C. S. A.
S. M. Nulla est proportio similitudinis E.
nulla proportio relationis N.

proportio similitudinis est inter ea, quo
 habent eandem et similes, ratio est inter
 hominem et hominem. proportio relationis
 est inter ea, quo aliquem inter se necum
 quemcumque habent, ut inter causam et
 effectum, inter facultatem, et objectum.
 habemus ultra inter ideas et res, nullam
 esse proportionem ~~inter~~ similitudinis,
 res enim corporales sunt, ideas spirituales,
 si idea trianguli, nihil habet triangularem,
 idea Circuli nihil habet Circularem, est
 autem ideas inter et res, proportio
 ordinis ~~seu~~ relationis; res enim possunt
 representari, et ideas possunt representare.
 sic Deum inter et Corpora, et propor-
 tio non similitudinis, sed ordinis, Deus
 enim potest Creare, et Corpora Creari.

Objicies 2do. si idea non esset in Deo
 conspicienda, non haberemus v.g. ideam infiniti,
 atqui tamen habemus ideam infiniti, ergo

B. M. idea infiniti non potest videri
 in finito, atqui animae modificationes
 sunt finitae, ergo non possunt esse idea
 infinita.

D. M. ~~non potest~~ ^{in representatione} infinitum non potest
 videri in representativè finito. C.
 in entitativè finito n. M.

D. r. modificationes animae sunt finitae en-
 titativè C. representativè N. M. et C.

Possunt animae modificationes seu idae duplici
 modo spectari, uno entitativè, seu represen-

lativè seu ~~objektivè~~. modificationes animo
 entitativè sumptò sunt actus animo, quò cum
 finita sibi non potest habere nisi actus
 finitos; sequitur enim modificatio natura
 substantio; modificationes animo represen-
 tativè sumptò sunt objectum ipsum ut
 representatum; jam vero objectum infinitum
 est representabile, ergo modificatio aut
 actus animo potest illud representare, neque
 Concludendum est, representationem objecti
 infiniti debere esse infinitam; idea
 non debet habere proprietates rei repro-
 sentatæ erò licet objectum representatum
 sit infinitum, non tamen sequitur ideam
 esse infinitam; ergo idea infiniti potest
 esse modificatio animo nostra entitativè
 finita.

in sum. idea non potest representare
 nisi quod continet, atque idea entitativè
 finita, non continet infinitum, ergo idea
 entitativè finita non potest representare
 infinitum.

Im. non continet infinitum formaliter.
 non, continet representativè seu objectivè.
subdiss. non, continet infinite C. non
 saltem modo finito, n.

Nulla idea continet formaliter suum
 objectum, alias objectum posset de idea
 predicari, si si idea Circuli contineret
 formaliter Circulum, valeret propositio affirmans.
 idea Circuli est Circulus; eodem modo idea
 infiniti, non continet formaliter infinitum
 alias valeret propositio affirmans. idea infiniti

¶ infinita, quod foret inestipinuum; atq; idea
 quolibet continet, objectum suum representativè
 quia illius proprietates representat, sic idea infiniti
 representat proprietates infiniti; has si
 explicite et evolutive omnes et omnibus gradibus
 representaret, objectum suum representaret
 modo infinito, huius representandi modus tibi
 abest ab idea infiniti quam habemus, ergo
 objectum suum representat tantum modo
 finito.

in p. 20. Ex dictis sequeretur ideam infiniti
 perfectiorem esse, quam ideam finiti, atq;
 f. C. S. A.

N. M. Perfectio idea non dependet a per-
 fectione objecti, sed a modo, quo suum objectum
 representat, quo ergo idea Clarius, vividius,
 distinctius suum objectum representat, eo
 est perfectior, sic idea Circuli perfectior
 est idea Dei, quia Clarius naturam Circuli
 quam naturam Dei cognoscimus.

in p. 21. Nisi omnes homines ideas in Deo
 viderent, fieri non posset ut omnes
 eandem ejusdem rei ideam haberent,
 atq; tamen ^{habent} ~~certum~~ ergo ~~et c.~~

Sico ad majorem ideo omnes homines
 eandem de eadem re habere ideam, quia
 idea naturam rei representare debet, et
 natura ejusdem rei pro omnibus hominibus
 eadem est, ergo cum idea idem sit ac natura
 rei representata, et cum haec natura ejusdem
 rei pro omnibus hominibus sit eadem.

impossibile est, ut eadem res in omnibus
hominibus representata non sit idea eadem.
si omnes debent habere eandem ideam Circuli
quia hoc idea est Circulus representatus,
atque Circulus representatus aut objective
sumptus habet eandem naturam, ergo omnes
debent habere eandem ideam Circuli.

Hinc ad minorem. idea vero Circuli si sub
iective spectetur, in quolibet homine diver
sus est, si enim anima Petri non est
anima Pauli, si etiam actus quo Petrus
v.g. cogitat Circulum, alius est ab actu
quo Paulus cogitat Circulum; potest actus
Petri esse, fortior, intensior, vividior

in 4to ideo negamus nos ideas in Deo
videre, quia alias videremus quoque Dei essen
tiam, atque hoc ratio nulla est.

Em. Possumus ideas in Deo videre, non
visa essentia, ergo 3.

Ba. Possumus intueri imaginem in Speculo non viso Speculo
ergo a pari possumus videre ideam in Deo
non viso Deo.

Nobis arg. quod falsa plurima continet
et cuius Comparatio undique claudicat,
Nam imo. falsum est imaginem in Speculo
videri, cum imago videatur semper ultra aut infra
Speculum. ado. falsissimum est imaginem
videri extra illam substantiam, & quod sibi
illius confia est, atque certe Speculum illius confia
sibi non est, ergo non in Speculo poterit videri

Alio falsissimum quoque est, imaginem videri
 in speculo non viso speculo, quia eadem
 speculi partes quae radios, objecti in oculum
 reflectunt, et sic in evidente imaginem
 objecti existant, etiam proprios radios
 reflectunt in oculum, et sui visionem
 existant, ergo repugnat imaginem videri
 non viso speculo. ut autem videamus
 quam misere claudicat haec Comparatio, illam
 parvis exponemus. imago certe realiter à
 speculo distincta est, ergo si Comparatio
 recte procederet, sequeretur etiam ideas
 ab essentia divina realiter, distinguere, quod
 impium foret; ergo cum idea et essentia
 divina cui insunt non realiter distinguantur,
 argumentum quod ex tali Comparatione
 deducitur nimis per habere nullam poterit.

in 6to. Deus vocatur lumen mentis nostrae
 et Scientiarum Dominus, ergo idea nostra
 in Deo sunt.

N. C. Deus utique Scientiarum Dominus est
 quia omnes sapienter, quia illas saltem Com-
 municat, quia fons lucidissimus est, unde
 omnis Cognitio promanet. merito vocatur
 lumen mentis nostrae, quia illam Cognoscendi,
 Cognoscendi Capacem Creat, atque omnia quae
 ad Scientias acquirendas necessaria sunt suppeditat
 sine illo enim nec Cognoscere quidem possumus
 et omnis nostra Sufficiens et Deo est.

Articulus 3us.
unde sit idea.

Satis superque offendimus ideas in sepe animo
et non alteri Cuiusque Substantia, primum
certi omnibus sepe debet iudicare ideas ab
anima Cui insunt producti non tenet tamen
Charthesianos inter et Peripateticos recentiores
hac de re sic orta est.

Charthesius ideas distinguit in primigenias
et simplices adventitias, et factitias; primas
contendit animo statim dum creatur imprimi
a Deo, unde illas vocat innatas, adas; oriri
quidem occasione corporum que feruntur
sensibus sed à Deo tamen in nobis producti.
Alias, factetur mentem nostram combinare.
primi generis idea est *Dei* representatio
Dei; *secundi generis* imago *mundi* ^{omnis} vel auri;
terti generis idea montis auri.

Secundo. Peripatetici recentiores ideas quoque
distinguent in primarias quas à rebus
sensibilibus derivant, et secundarias que res
omnino spirituales representant, utrasque
iuxta illos producit intellectus noster.

Clarius jam diximus ideas rerum sensibilium
mixtas esse et imagines vocari. Constant
quippe et et duplii animo modificatione,
quarum una est sentiens, seu qualitas
sensibilis, altera representans, seu idea, hanc
si saltem consideremus semper pura est et mere

representans ejusdemque naturae, seu representat
 spirituales Corporum seu Spirituum.

Sicimus quoque nullam in nobis ideam
 puram esse omnesque ideas oriri occasione
 motus in Cerebro excitabili, quem motum
imo. subsequitur in anima affectio sensitiva,
sec. affectio seu modificatio representans
 quare ideas ratione originis huius non
 distinguimus et dicimus in bellum nostrum
 factis in Cerebro motu producere ideas.
 nec ut autem questio haec per se et in se
 obscura nec satis certa majori tamen
 lumine effulgeat, duplici aperiitione illam
 evolvere conabimur.

ASSERTIO IMA.

Non dantur ideae innatae, nec Deus in
 nobis ideas producit.

P. imo ideas quas Deus animae imprimere
 in ortu suo vel essentia actus, vel habitusque
 neutrum dici potest; non primum alias
 anima à primo Creationis instanti semper
 cogitaret de illis objectis, quorum ideas sibi
 impreparatas perperet, atque falsum et experien-
 tia consequens. non secundum habitus esse
 facultates acquisitas et actu sapientiae reprobatae
 ergo si illae ideae forent habitus presupponerent
 seipsas. proinde haec ideae vel repre-
 sentarent aliquid vel nihil, siquid representarent
 essent actus, si nihil representarent non
 forent ideae.

P. ad. Si Deus ideas nostras produceret;
Deus in nobis cogitaret; absurdum Conf.

P. M. Cogitare, Cogitationem producere, idea
affici, ~~se~~ ideam modificare sunt Synonima,
ergo Si Deus ideam in nobis produceret ipse
Cogitaret.

apertio ada.

P. Intellectus ideas suas producit.
Intellectus cogitat, ergo intellectus ideas
suas producit.

P. C. Cogitare idem est ac Cogitationem
producere, quia agere nihil quam actionem
suam producere; ergo intellectus, Cogitatio-
nem suam producit; ergo producit suas ideas.

Solvuntur objectiones.

Objicies imo. ideo sunt lumen naturale, ergo
nobis sunt a natura Congenita.

Re. ideo lumen naturale vocantur, quia habe-
mus a natura facultatem ideas producendi,
non autem lumen naturale sunt quasi a mo-
rtu nobis fuissent impresso.

In p. imo. Nisi idea Dei et prima morum et
scientiarum principia nobis essent innata,
non satim et omnibus innotescerent; fals. Conf.

Re. seq. ut quilibet ideam Dei facile sibi Com-
paret, sufficit intellectum populi in se reflectere,
Caelum suspicere, hoc naturas nobilissimas Con-
templari, quae omnes clamant Deus fecit nos.

eodem modo mens, reflectens facile advertit
idem non posse simul esse et non esse,
solum esse majus sua parte, quod tibi non
vis fieri, alteri ne feceris.

imp. ad. Saltem illa idea a Deo nobis impri-
muntur quas mens acquirit, antequam de
illis efficiendis cogitat, ad quod mens ideas ita
acquirit, ergo omnes ideas illi imprimuntur.

D. m. illas acquirit antequam de illis cogitet
reflectere C. antequam de illis cogitet directè
n. m. et c.

Lex natura, est, ut quoties in Cerebro
fit certus quidam motus, anima certa affir-
citur, qualitate sensibili, quo illam de terra
minat ad cogitandam rem, quo motum
illum excipit, vel quo illi motui analogo
est; igitur anima cogitando rem, acquirit
ideam; ergo non cogitat de re, antequam
illius ideam habeat.

imp. ob. impossibile est, ut intellectus nosper-
tat rerum sensibilibus, quo simul oculos
feriunt, ideas producat; ergo intellectus
non producit suas ideas.

N. a. impossibile non est, ut a singulo
puncto omnium illarum rerum multitudine
radiorum angustam et remotissimam oculi
pupillam inirent; ergo minus repugnare
poterit, animam usque substantiam activam
et longe nobilissimam omnium illarum rerum.

impresiones sentine illarum ideas producere.

467

Objicies ad. si intellectus ideas produceret,
Crearet; atqui hanc facultatem non habet,
ergo intellectus non producit ideas.

Nm. Creare est, aliquid ex nihilo sui
et objecti producere, seu est Substantiam
novam producere; atqui intellectus noster
producendo ideas, non producit Substantias
neque illas producit ex nihilo Subjecti;
nam, Subjectum idearum est anima, quæ est
modificationum Capax; ergo intellectus pro-
ducendo ideas, illas deducit ex animæ Capacitate.
non sicut æther qui ligno insculpit formam
Mercurii, illam formam quidem producit
ex nihilo sui, quia antea hæc forma
non erat, sed non ex nihilo Subjecti,
quia lignum hujus forme Capax est.
sicut vitæ sulphur educens formam mercurii
ex ligno ita non Creat; ita nec
intellectus noster producendo ideas Creare
dicendus est.

Inf. mo si intellectus ideam produceret, illam produceret
antequam rem cognosceret; atqui rei ignota
non potest ideam sibi formare, ergo in-
tellectus non potest ideam producere.

Nm. ut intellectus ideam rei ignota formet,
satis est ut sit activus et factus in Cere-
bro motu per levem naturam ad illa cogi-
tandum terminetur.

49.

Capit 2dum.

De ente seu rebus
Metaphisicis.

Intelligimus per ens quicquid est aut
Concipitur; Examinahimus hoc Capite entis
Naturam, unitatem, distinctionem, rela-
tionem.

Articulus imus.

De entis Natura.

Immo ens sive vel actuale est, et reuera
differt, vel potentiale seu possibile.
Ens possibile est illud quod potest differere vel
non differere.

Possibilitas duplex distinguitur, alia
intrinsicca alia extrinsicca.

Quærimus imo. quid sit ^{possibilitas} ~~essentia~~ intrinsicca,
~~que sunt illius~~ ^{ad.} quid, ~~essentia~~ extrinsicca
De Possibilitate
intrinsicca.

Affertio ima.

Possibilitas intrinsicca seu essentia
metaphisica, est attributorum in ente
qualibet consensio.

Q. Possibilitas entis intrinseca, est prior ratio. Cur possit concipi; essentia metaphisica est primum constitutum, et quo omnes proprietates fluunt; atque attributorum consentio est prior ratio. Cur ens possit concipi, est etiam primum constitutum.

R. m. Si queritur prior ratio. Cur v.g. homo possit concipi, Resp. quia essentia attributa ad animal rationale inter se non repugnant. Si queratur quod sit hominis primum constitutum et quo ejus omnes proprietates fluunt. R. animal rationale. ergo attributorum consentio est prior ratio. Cur ens possit concipi, est quoque primum constitutum; ergo possibilitas intrinseca seu essentia metaphisica est attributorum in quodlibet ente consentio.

Apertio oca.

Essentia rerum metaphisica sunt immutabiles

Q. Nec minui nec augeri possunt, ergo sunt immutabiles.

R. a. in partem omnium sit essentia metaphisica hominis nempe animal rationale; atque hoc nec minui nec augeri potest non primum; si enim tollas vel animal rationale, homo repugnat; non solum; si enim aliquid addas quod essentiale sit v.g. lapidem iterum homo repugnat; ergo

essentia metaphisica nec minui nec augeri
possunt, ergo sunt immutabiles.

52.

Ob. Si Essentia metaphisica possent mutari,
Circulus v.g. manens Circulus posset fieri quadratus,
atque per omnipotentiam Dei hoc fieri
non potest, ergo essentiae rerum non
possunt mutari.

Solutio.

De Possibilitate extrinseca.

Apertio.

Possibilitas extrinseca est illius
producibilitas.

Demont. ideo Ens vocatur extrinsece possibile,
quia potest ex nihilo produci et essen-
tia donari, atque hoc proprie est produci-
bilitas, ergo possibilitas extrinseca est pro-
ducibilitas.

Collarium. Quamvis res possibilee necesse-
ria et aeterna, sintque immutabiles atque inde-
pendentes à divina omnipotentia, illarum
tamen producibilitas Deum omnipotentem
connotat, quo sublato cessaret illam possibilitas
extrinseca.

Solvuntur objectiones

Essentia metaphisica à Deo dependet;
ergo non sunt immutabiles.

Na. Essentia metaphisica omnem Dei vo-
luntatem precedunt, ergo à voluntate Dei non
dependent.

in fine. Essentia rerum metaphisicae sunt ipso-
res possibilee, atque res possibilee à Deo dependent.

ergo Existentia metaphysica à Deo dependet.

Nm. si res possibilis à Deo dependerent, res forent possibilis, quia vellel Deus; atqui hoc falsum est, nam triangulum vero non est ideo possibile quia vult Deus, sed quia illius proprietates inter se non repugnant

in se. Nulla res Deo non existente foret possibilis, ergo possibilitas à Deo dependet.

Da nulla res Deo non existente foret possibilis extrinsecè e. intrinsecè n.

Possibilitas intrinseca est attributorum Consistentia; atqui hoc Consistentia subsisteret, quamvis nullus res supponeretur Deus, hoc Consistentia est independens à natura Divina nec voluntatem Dei nec eius omnipotentiam connotat.

Possibilitas extrinseca quidem connotat omnipotentiam divinam, nam nisi adfuit causa infinita quæ possit res à nihilo producere res nulla produci possit; ergo rerum producibilitas est ad omnipotentiam divinam ergo Deo non existente res nulla foret extrinsecè possibilis.

Articulus adus.

De unitate entis.

Omne ens certas habet proprietates quæ transcendentes vocantur, quia omnibus rebus conveniunt, et omnes rerum Categorias transcendunt.

sunt autem illa proprietates: esse rem, esse ens,
esse bonum, esse aliquid, esse verum, esse
unum, hinc res, ens, aliquid, bonitas,
veritas, unitas de omni re possibili
possunt proderi.

Veritas hoc transcendentalis est proprietatum
consentis; bonitas hoc transcendentalis est
sui actitudo ut sibi quod est, unitas quid
sibi hic fusius examinabimus.

Unitas in genere est ratio formalis per
res sicatur, una; et unum est illud quod
in se indivisum in plura sibi equalia
dividi nequit. Sic res singularis quolibet
v.g. Bet in plures alios Bet dividi nequit;

Unitas alia logica est, alia physica, alia
moralis, unitas logica est illa, qua plura
representantur ut unum, v.g. genus et species.
unitas physica quadruplex est: similitudinis
est que inter duo similia, si duo ova
perfecte similia dicuntur quid unum.
unitas compositionis est plurium conjunctio
qualis est una species lionorum, alio unitas
numerica qua res quolibet plures alias
dividi nequit, v.g. unitas identitatis qua
est inter ea, qua sunt unum et idem,
ut homo et animal rationale.

unitas moralis est alia affectiva,
qualis est inter amicos; alia finalis
qua plures v.g. milites in unum exercitum
ordinantur.

Oriuntur hinc due quæstiones, ima - utrum
 unitas metaphisica ab Ente distinguitur,
 rda utrum quodlibet Ens existens sit unum
 seu an solum in statu phisico aut in rerum
 natura aliquod Ens universale.

Aperitio ima.

Unitas ab Ente non distinguitur

Ens quodlibet per existentiam suam est
 unum; atqui existentia Entis ab Ente non
 distinguitur, ergo unitas ab Ente non distinguitur.

P. M. Si Ens non per existentiam est unum,
 ergo fieret unum per aliquid sibi accedens;
 atqui sic unum fieri nequit, ergo est unum
 per existentiam.

P. m. illud accedens vel foret aliquid vel nihil
 neutrum sibi potest; non primum alias
 illud aliquid non est Ens quod resonat,
 non rduum alias nihil caret proprietatem;
 ergo ens non potest fieri unum per
 aliquid accedens, ergo est unum per se,
 ergo unitas ab Ente non distinguitur,
 idem dicatur de ceteris proprietatibus trans-
 ferendatilibus.

Quidquid existit per se unum et singulare est,
seu ut alii loquuntur: non datur a parte
rei, id est in rerum statu physico ens
comune et universale.

Probatur I. Tale ens esset natura in multis indivi-
duis una, atqui haec a parte rei repugnat qd C

p.m. Quot individua existunt, tot naturae
existere debent, ergo non datur natura in multis
una.

p.a. Quodlibet individuum propria gaudet natura,
ergo quot individua existunt, tot existunt
naturae.

p.a. Quodlibet individuum per essentiam suam est unum
et singulare, qd propria gaudet natura, quis enim v.g.
ausit dicere naturam petri et Pauli esse numero eandem.

Probatur II. Quidquid existit individuum est et sin-
gulare, atqui individuum et singulare opponitur universali;
qd quidquid existit non potest esse universale.

p.cll. existentia est principium individuationis et singu-
laritatis, qd quidquid existit individuum et singulare est.

Collarium primum. Ergo sola idea objective spectata possunt
esse universales.

Probatur. Universale est quod multis inesse potest et de

illis predicari; atqui solo ideo obiectivè spectata
 lo possunt multis in epe et de illis predicari et
 Gm. ideo rationalis e.g. Continetur in ideo
homo et in ideo angelus; ab. rationale
 potest predicari de homine et angelo; ergo
 ideo possunt multis in epe et de illis predicari,
 ergo sunt universales obiectivè seu quoad re.
 presentationem spectata; ideo enim Subjectivè
 seu quoad Entitatem spectata sunt actus et
 modificationes animi, et in hoc sensu sunt
 singulares, nec una in altera Continetur, nec
 una potest de altera predicari.

Comparium. 2dum. Sola anima nostra format
 universalitatem, abstrahendo proprietates generales
 ab individualibus, sic anima nostra videns
 sed ratiocinari et sentire, videns Paulum
 ratiocinari et sentire, utrumq. concipit
 eodem actum qui est ideo homo abstrahendo
 à propriis factibus sed et Ray differentialibus.
 mens plurimorum Philosophorum et Theologorum
 eoque infanie procepit, ut Conterverint
 res ita abstractas existere et mentem
 abstrahendo velut spiritali armatam gladio
 rem ipsam in diversas suas proprietates
 dissecare; inde nati sunt illa ridicula,
 virtualitates Thomisticae, et formalitates
 Scotisticae de quibus mox agemus.

Proclarium 2dum genus et species sunt ideo uni-
 versales, et in rerum statu positivo non et
 existunt. sic scimus, animal est genus, homo est
 species, sed animal precise ut animal,

58.
homo preciso ad homo non differunt nisi in mente
cogitante.

Solvuntur objectiones.

Obijciat imo. Nemine Constante omnibus homini-
bus inest eadem natura, & ergo datur universale
à parte rei.

Na. Existunt innumera individua à se planè
distincta et diversa, et nullibi natura in
omnibus est una eademq.

inff. imo. Natura Divina existit una in tribus
Personis, ergo universale existit à parte rei.

Resp. imo. Glosophorum non est tractare eo,
quæ rationis lumine assequi non possunt;
atque hæc est mysterium Trinitatis et c.

Q. ad NC. ut natura Divina possit univer-
sali sui, scilicet eadem cum sui multiplicatione
pluribus personibus inesse. ita ut sui possit.

Patet. Pater est Deus; Filius est Deus, et idem numero
Deus; Spiritus Sanctus est Deus, et idem numero
Deus, ergo sunt tres Dei, atque non licet
ita concludere, ergo.

inff. adan. Si repugnat existere naturam
universalem etiam non possit concipi.

sc. arg. oia.

N. m. Mens nostra potest res sub speciebus
suis generalibus considerare, non attendendo

58

ad proprietates differentiales, quamvis haec sunt inseparabiles à primis, ergo licet anima nostra res vel generales consideret non sequitur illas in se univocales esse, et sic posse esse. modo quidem nostra potest concipere hominem sine ulla proprietate individuali, sed concipere non potest hominem sine proprietate individuali esse, quia hoc repugnat.

Articulus tertius.

De
Distinctione Entis.

Distinctio est negatio identitatis, quod non eadem vocantur distincta.

Distinctio alia realis est, quod nemine cogitare existit in re ipsa, alia mentalis seu rationis seu metaphysica, quod fit per solam mentem.

Distinctio realis potest esse inter substantiam et substantiam, sic Petrus distinguitur a Paulo. potest quoque esse inter substantiam et eius modificationem sic digitus distinguitur a sua curvatura.

Distinctio rationis illa est quam sola mens facit, cum aliquid tamen fundamento Theologi vocabant hanc distinctionem rationis rationato; si ratio sine ullo fundamento format distinctionem, dicitur distinctio rationis rationantis.

Conceptus nostri inadequati vocantur *Dei pro-*
cificus, quas antiqui nominabant gradus metaphysicos, quia per illas tanquam totidem gradus ascenditur ad plenam cognitionem essentia metaphysico rerum.

Supra oritur questio ima an ideis præcisi- 59
vis respondeant in re ipsa diverse partes
ut patabant Schol. qui ideo realitate vocaban-
tur, ead. an illis respondeant diverse propie-
tes quam scolista formalitales et homine
virtualitales vocabant.

ut ab hac questione omnes videri suffici-
ere nunc referentur, inquiratur tantum
quæ ratione ideæ præcise in nobis orientur;
tum enim facile patet quid in re ipsa
arguantur in hinc.

Aperitio.

ideæ præcise in nobis orientur quia
intellectus noster limitatus est, quia nullius
rei ideam intuitivam habemus, quia diverse
effectus ab eadem re videmus elici.

B. nat. ideæ præcise sunt plures conceptus
inæquales qui rem eandem pluribus sub
respectibus exhibent, atqui nisi intellectus
noster esset limitatus, tales conceptus inæ-
quales non haberet.

B. m. Nisi intellectus esset limitatus haberet
ideam rei comprehensivam rei, ergo non
haberet plures conceptus inæquales.

B. c. ideæ comprehensiva rem sub omni
respectu et totaliter exhibet, ergo si intellectus
haberet ideam comprehensivam, non haberet
conceptus inæquales.

¶ Obiectio si haberemus ideam intuitivam rem ergo
simplicem videremus prout est, ergo cum
nulla res à se ipsa profundatur, nullius
rei ideam præcisivam haberemus. patet
cum res simplex nullas habeat partes
semper tota videretur, si illam intuitivam
consideremus; ergo cum ideam intuitivam
nullam habemus, non possumus rem aliter
quam relatè ad suos effectus et quidem
præcisivè cognoscere.

¶ Obiectio versetur coram aliquod obiectum
quodcumque plane incognitum illud
percutiamus baculo, si signum doloris
aut sensus prodit illico in nobis oritur
idea præcisiva animalis, alterius et animæ
et si signa rationis prodit illico in nobis
oritur idea præcisiva rationalis, atqui
hæc duo idea præcisiva animalis et ratio
nale non oriuntur in nobis quia
videmus elici ~~inter~~ ^{alios} effectus diversos, ergo
ideo præcisivo ideo oriuntur, quia vi-
demus diversos elici ab eadem re effectus.

Obiectio

Corollarium. Ergo ideo præcisivo in rebus
ipsis nullam arguunt distinctionem
realem. nullas virtualitates nullas for-
malitates. Solvuntur objectiones.

Obiectio imo Proprietates quas ideo præcisivo
exhibent plures sunt et a se separari possunt
ergo sunt in re ipsa distinctæ.

69
67
Va. plures sunt ad separari populi in
statu metaphisico, in statu phisico negate.

Proprietates sunt partes essentiae metaphisicae
ergo aliud sunt nihil quam varii Conceptus
sive proprietates animae sicut intellectus
et voluntas; intellectus est anima prout
intelligere potens; voluntas est eadem anima
prout velle potens, jam vero Considerare
animam prout velle potentem, est illem
Considerare aliter ac intelligere potentem
ergo alius est Conceptus intellectus, alius
Conceptus voluntas, ergo haec duo proprietates
in statu metaphisico distinctae sunt
et separabiles, in statu autem phisico
eadem est anima, eadem vis, eadem res,
quae potens est intelligere est velle,
ergo in statu phisico, intellectus et volun-
tas non sunt duo proprietates, sed una
res, ergo proprietates quae ideo phisice
exhibentur nec plures sunt in statu phisico
nec separabiles.

in summo in infantibus et amentibus adest
animae non adest rationale, ergo separa-
bilia sunt.

Non Secundo autem eadem anima dum iisdem
facultatibus inest infanti quam admirabimur
in homine adulto, anima illa infans
a primo actu est sentire, et ratiocinari
potens, verum vi legis naturae dependet
à Corpore in suis operationibus, Corpus

Q autem infantis Venellum impressiones quidem
à Corporibus et binis recipere potest
quibus impressionibus ad Cerebrum usque
propagatis aneta est qualitas sensibilis
unde illius anima sentire potest, propter
quod anima vocatur, aff. Corpusculum
illud nimis molle est, quam ut spiritus
animales in Cerebro fluentes vestigia
relinquant a quorum firmitate ratiocinia
dependent, ergo anima illa defectu
actitudinis proprii Corporis nondum
edit ratiocinia licet vim ratiocinandi
ex natura habeat, idem dicendum est
de anima delirantium quorum vitiosa
sunt organa.

insp. reb. Anima per sensationes equivale
bellis et per ratiocinationes equivale
angelis, ergo in anima animal et rationa
le sunt 2 duo partes.

Na. in statu philosophici anima tota differet
et a brutis et ab angelis nec est quicquam
in anima quod illi cum brutis et cum
angelis sit commune, fateor quidem in statu
metaphisico animam convenire cum brutis
quatenus est sensitiva; convenire cum
angelis quatenus rationalis; etenim quia
videmus brutum et potest vulnere colere et
animam hominis et vulnere colere,
utrumque concipimus eadem idea animal;
et quia animam hominis audimus ratiocinari
et aliunde novimus angelos quoque

ratiocinari hoc et illam concipimus una idea
rationalis ergo in statu metaphisico aut
in mente cogitante animal homini et bruto
rationale homini et angelo conveniunt.

in § 3to Anima hominis est animal rationale
atque animal ut genus homini, et bruto con-
venit, rationale tanquam differentiam homi-
nem a bruto, distinguit, ergo in statu
phisico haec sua propriae partes sunt distinguuntur.

In § 4to genus et differentiam esse in
statu phisico. genus est idea representans
partem essentialiorem, differentia
est idea representans proprietates rei peculiare,
atque nemo dixit ideas esse in statu phisico,
ergo genus et differentia non sunt in statu
phisico.

in § 5to animalitas et rationalitas sunt
partes alicujus totius, atque una pars non
est altera ergo animal et rationale vera
distinguntur.

§ 6to sunt partes totius metaphisice, C.
Philisice n. totum metaphisicum est idea
quae omnes rei proprietates representat
ut homo, haec totum habet suas partes, quae
vocantur ideae partiales, et quarum qualibet
unam alteramve proprietatem exhibet, haec
idea quemadmodum existunt in statu meta-
phisico, ita quoque in solo statu metaphisico
distinguntur, nec representatio unius debet
confundi cum representatione alterius.

animel enim representat hominem aliter
^{illam representat}
 ac rationale.

implo. Diversae ideae representant res diversas
 ergo in re de qua plures habemus ideas
 debent esse plures res aut partes.

Na. ideae diversae possunt quidem res diversas
 representare, sic idea homo aliam rem
 significat quam idea planta, quia quilibet
 ex ipsis est adequata et totalis spectari debet
 Cum neutra alterius sit partialis. verum licet
 diversae possunt rem eandem diverso tamen
 modo representare, sic idea intellectus
 representat animam, idea voluntas eandem
 animam representat, ergo diversae ideae
 possunt rem eandem rem representare.
 intellectus animam representat prout
 intelligere potentem; voluntas animam
 representat prout velle potentem; ergo
 haec duae ideae eandem rem diversimode
 representant, unde consequitur idearum
 diversitatem nasci non tantum ex diversi-
 tate rerum, sed praesertim ex diversitate
 modi quo res representantur.

implo Diversis ideo diversa respondent objecta
 atque diversa objecta sunt res diverse,
 ergo diversae ideo necessario res diversas
 representant.

DM sic respondent diversa objecta intrinseca
 extrinseca aut phisica MM

Dm. Diversa objecta philosophica sunt res diversa 65.
C. Diversa objecta metaphisica sunt res diversa
Nm. et C. Superius est idearum objectum aliud
intrinsicum menti inexistens ab idea seu
representatione indistinctum aliud extrin-
secum et a mente independentis, imo est
proprie dictum objectum ideo nec possunt
duae ideo idem habere objectum intrinsicum,
alias foret eadem representatio,
quod repugnat cum non dentur ideo
synonyma nec equivoca. hoc sensu
ideis diversis nec spatio objecta diversa
respondent, si ideo intellectus respon-
det anima per cogitationem, ut intelli-
gere potens representata; ideo voluntas
respondet anima per cogitationem et velle
potens representata; jam vero anima
representata ut potens intelligere non
est anima representata ut potens velle
ergo ideis diversis intellectus scilicet et
voluntatis respondent objecta diversa
sed metaphisica, non philosophica. eadem
enim anima est quae per ideam intellectus
et quae per ideam voluntatis representatur
obicitur ideo. ideis propriis respondent diversa
et plures proprietates, quae diversimode
definiuntur, ergo in re ipsa arguunt
aliquam distinctionem.

Da. respondent diversa et plures proprietates
in statu metaphisico C. in statu philosophico
N.

66.

proprietas, quas de rebus concipimus sunt
quidem distincta et plures in mente
cogitante in ipsa re autem identificantur
in se. Diverse definitiones arguunt
certe diversas proprietates atque in re
anima nostra diverse sunt definitiones
ergo plures et distincta proprietates.

Im. arguunt plures in statu metaphi-
sico C. in statu phisico N.

Im. diverse definitiones abstractivo, C.
intuitivo, N.

Definitio in genere est resolutio ideo
totalis in suas partiales genericam et
differentialem, quoniam obiectum idearum
metaphisicum est, quicquid definitione
exponitur ad statum metaphisicum spectat
diverse igitur definitiones arguere diversas
proprietas possunt sed tantum in statu
metaphisico. proterea cum ideo non pro-
omnes abstractiva sint non intuitive
poterit res simplex ve anima diversimodo
de concipi relate ad suos obj. affectus
ergo diverse exponi definitionibus pariter
abstractivis. Si animam definimus in
aequato est facultas intelligendi, est facultas
volendi, est facultas sentiendi, est facultas
ratiocinandi.

67.
in 2do Definitio animalis Convenit soli
animati, et Definitio rationalis soli et
rationali, ergo animal et rationale diffin-
guuntur.

Ob. si intelligatur de statu metaphisico,
qui alius enim Conceptus ^{animati} est alius Conceptus
rationalis.

in 3to animal et rationale suscipiunt
praedicta ^{Contradictoria} ergo sunt sua proprietates
reliter distincta.

Da in statu metaphisico C. in statu
phisico N.

in statu metaphisico possum dicere animal
est in homine est facultas sentiendi
~~animal in homine non est~~, rationale in
homine non est facultas sentiendi, ergo
in statu metaphisico de animali et ratio-
nali licet affirmare et negare idem,
ergo suscipiunt praedicta Contradictoria.

in statu autem phisico non suscipiunt
nam in statu phisico animal et rationale
idem sunt et illud quod vocatur facultas
sentiendi est idem ac illud quod dicitur
facultas est ratiocinandi, ergo falsum
est, rationale non est facultas sentiendi.

in 4to ergo in statu phisico vera est
haec propositio i. principium sentiendi
est principium ratiocinandi. ridicula C. et

Nm. nihil verius est illa propositio
 inf. glo Ergo etiam valebit haec propositio:
 anima prout sentiens est anima prout
 ratiocinans; abs. C.

Nm. vobis illa prout jam indical mentis
 abstractionem anima enim prout sentiens
 est conceptus animus relate ad sensationes
 et anima prout ratiocinans est conceptus
 animus relate ad ratiocinia, jam vero
 hi duo conceptus sunt distincti et in statu
 metaphisico, ergo uno non sunt synonymi.

inf. saltem nemine cogitante, Deo inf. sunt
 plures perfectiones, ergo datur in se sim-
 plici distinctio realis inter proprietates rei,

Na. in Deo est unica est simplicissima
 res et perfectio, quo innumeris alia equivale
 et motis innumeris a nobis concipi potest.

inf. glo. iustitia opponitur misericordia
 ergo in statu phisico non possunt esse idem.

Na. perfectio perfectioni non opponitur
 effectus quidem diversi sunt sed principium
 idem, eadem enim res aut vis quo potest
 miseretur quoque, ergo iustitia et miseri-
 cordia sunt unum et idem.

inf. glo. effectus diversi etiam diversa
 principia, ergo iustitia et misericordia sunt
 idem.

Na idem sol indurat lutum et liquefacit
terram, idem rex punit ~~celeritate~~ et rebelles;
remuneratur bonos et fideles; idem homo
seculus admittit et opus bonum peragit,
ergo diversi effectus non arguunt Inversa
principia.

in sup quo Relatio quam causa dicit ad
unum effectum non est relatio, quam dicit
ad alium effectum, ergo saltem diversi effectus
arguunt in statu physico varias relationes.

in sup a. illas relationes epe in statu physico.
relatio enim animo ad sensationes vel ad
ratiocinia non est aliquid animo inherens
sed est actus quo cogitans animam, e qua
cogitat, Considerat relate ad sensationes
et sibi format ideam animalis, vel illam
Considerat relate ad ratiocinia, et sibi
format ideam rationalis.

in sup imo iuxta has reppositiones res in statu
physico non haberent illas proprietates
quas de illis concipimus, falsum C. ergo et a

in sup m. res in statu physico habent utique
illarum proprietates, quas de rebus concipimus,
sed illas non habent eo modo, quo illas concipimus.
Nos illas concipimus distinctas et numerosas,
ille autem rebus insunt indistincte et
identificate...

70.

inff. Saltem si res tantummodo relative
conciperemus ad suos effectus idea prociisiva
non res sed rerum effectus representaret
et idea animal non animam sed sensationes
representaret. ¶

N.M. idea prociisiva rem representans non
in se aut intuitiva, sed abstractiva et
relata ad effectus, quos ideam dicitur constare.
si idea animal representat animam, non
prout est in se, sed prout Capacem
sensationum producendarum; ergo non
sensationes representat haec idea, sed animam
illas producere valentem.

inff. ultimo. si proprietates vo. intellectus et
voluntas in anima non sunt distinctae,
ergo anima illas concipiendo distinctas errat
et format sibi ideam objecto inaeformem,
impossibile ¶ ergo MA.

N.M. Erraret anima si iudicaret proprietates
quas illa cogitando distinguit in re ipsa
distinctas esse, illas autem distinctas con-
cipiendo non errat, quia Conceptus vo
animalitatis licet distinctus a Conceptu
rationalis, tamen est objecto suo intrinseco
conformis; objectum enim intrinsecum idea
animalis est anima representata ut potens
sentire, atqui anima representata ut potens
sentire, non est anima representata ut

potens, ratiocinari, ergo licet Conceptus ^{aniqualis} rationalis, 71
sit distinctus a Conceptu rationali, tamen
est conformis objecto suo, ergo anima distincte
concipiendo, animal et rationale non errat.

Articulus 4us.
De relatione.

Relatio est actus quo mens unam
ideam refert ad alteram, relativitas est
motivum seu fundamentum Cur unam ideam
tamquam Subiectum referamus alteram tamquam
terminum. Si hoc relativitas est necesse
necessarius, relatio vocatur necessaria,
essentialis seu transcendentalis; talis est inter
magistrum qui docet et discipulum.

Si hoc relativitas tantum est Comparatio
relatio vocatur predicamentalis, talis relatio
est inter unam partem album et alteram
partem album, aut inter omnes res que
possunt comparari.

Ex his sequitur ad omnem relationem requiri
tria: nempe Subjectum, terminum ad quem
referatur, fundamentum aut rationem, propter
quam referatur. Si in relatione magister
et discipulum est prima que referatur, est
idea discipuli ad quam referatur, est actio
docendi propter quam referatur.

apertio ima.

Q. In statu phisico nulla data relatio.

P. Si in statu phisico esset relatio, illa
existeret extra mentem, atqui fals. Q.

P. m. Relatio est actus qua mens unam ideam
ad alteram refert, atqui nec hic actus nec
idea subjecti aut termini sunt extra mentem,
ergo relatio consistit à parte rei.

apertio va.

fundamentum relationis debet consistere
à parte rei.

P. Mens non determinatur ad referendam
ideam subjecti ad ideam termini, nisi per
conventionem que est inter utramque, atqui
hoc conventio supponit aliquod fundamentum
in statu phisico, ergo fundamentum remanens
relationis est in statu phisico. Si sola
actio docendi qua a parte rei, existit aut
existere supponitur, est fundamentum. Cum
unus concipiatur sub idea magistri, et
alter per ideam discipuli. conventio inter
ideam magistri et ideam discipuli
consistit in eo, quod idea magistri involvat
ideam actionis docendi, ergo motivum cum
mens ideam magistri refert ad ideam
discipuli est actio docendi, quam connotat
ideam magistri; atqui hoc actio existit
in statu phisico, aut supponitur existere

ergo fundamentum relationis saltem remotum
est aut supponitur in statu phisico.

79

idem iudicium esse de omnibus quibuscumque
relationibus.

Solvuntur objectiones.

Obijcies Nemine cogitante Creatura ad
Creatorem referuntur, ergo ~~est~~ ^{est} relatio a parte rei.

Na. Est quidem in statu phisico fundamentum
propter quod Creatura referantur ad Creatorem
illud que fundamentum est actio, qua ^{Deus} res
Creat et Conservat; minime autem Creaturis
inheret, proprietates quodam qua velut quodam
acta ad Creatorem referantur.

infimo. Omnis antiquitas relationem ut
proprietalem rebus inhaerentem admittit,
ergo relatio existit in statu phisico.

Obijciunt quod omnis antiquitas horum
naturae avacuo, infecta digni ex protrechne
admittit, ergo existit horum naturae avacuo

Res. Si antiqui aliquid intellexerunt per
relationem quam fundamentum, relationes, sunt
omnes derelinquendi, nec illorum auctoritati
standum est. ratio enim et ad veritas in
rebus philosophicis omni ~~veritate~~ ^{auctoritate} prevalet.

infimo dicitur à parte rei simili, ergo existit
relatio.

Da. Sicut ratio tua mens rem unam ad
alteram referat. Sicut in rebus quodam
proprietas que una ad alteram referatur nemine

Cogitante. Na. albedo v^o in uno pariete
aliud non est quam partes hui⁹ parieti proprias
Et Certo modo dispositio, hoc tamen dispositio
potest menti ansam praeberere, hunc parietem
Comparandi cum altero in quo similem deprehendit
dispositionem, ergo paries ad parietem non
per se sed per mentem refertur, neque simi-
litudo est una parietas duobus parietibus
inexistens sed est mentis conceptus ambas
res uno actu concipientis.

sectio 2da.

De Pneumatologia.

Altera metaphisica pars contemplantur res
ab omni materia secretas, quae spiritus vocan-
tur; diverso autem sunt spirituum classes,
alius increatus est, alius creatus inter creatos,
alius est corporis indutus, alius ab omni vinculo
corporeo liber. esse spiritum increatum
quem Deum vocamus sensus communis, consensio
omnium populorum, essentia et harmonia
mundi, necessarius inter ens contingens et nec-
cessarium nexus, evidentiter demonstrant, eius
naturam ceterasque perfectiones, quo lumine ra-
tionis quomodo possunt attingi inquirunt et
demonstrat Theologia naturalis, seu Theodica.
Sunt spiritus creatos puros et vinculo corporeo
soluti et sola Dei revelantis auctoritate tenemus.

unde questio ista illis adhaerenda quibus religio
revelata tractatur. et esse Spiritum Corpore
essentiam aut verius esse nostras animas et
sensu intimo habemus. Tractatus, autem quo
quidquid ad animam spectat psychologia vocatur.

75
Caput I. inum.
De Psychologia.

Veteres tam variè tam ridiculè tam solide
de anima humana sensorunt atque disputarunt.
ut Certam aliquod insania inter se suscepisse
viderentur. Conterebant alii animam esse par-
ticulam Divinitatis, alii quendam igniculum, alii
simulacrum Corpori simillimum, alii partem
subtiliorem sanguinis, alii nihil omnino esse, alii
illam cum Corpore simul interire, alii illam tria
secula vivere sicut Canices, alii de Corpore migrare
in Corpus, ut qui olim in bello Trajano
fuerat Agamemnon hodie sit forsitas Sallus galli-
naccus. Inos rationis sane principis innisi
et religionis divina dogmata ab eorum explosio
veterum nugis et deliramentis modo longe saniori
explicabimus. Inc. anima nostra, spirituales et
Conditiones ostendamus. inc. illam esse spiritum.
adv. esse immortalem. 3tio esse Corpore infor-
mando designatam.

LL

Articulus I.

Ut Clariori modo procedamus in demonst-
ra-
do animo natura, examinabimus imo. quid sit
Spiritus et quas habeat proprietates, et postea
ostendemus illas animo convenire.

§ I

Quid sit Spiritus.

Hic in genere examinemus quo sit essentia
Spiritus quo precipue illius proprietates.

Apertio I.

Spiritus est substantia activa.

B. Haec definitio essentiam Spiritus immediate
exprimit et ab omnibus aliis distinguitur, ergo
est bona.

B.A. ut Essentia Spiritus immediate exprimat
illud attributum debet exprimi a quo proprius
Spiritus facultates promanant, atque ab activi-
tate promanant.

B.m. intellectio, ratiocinatio, volutio, sensatio
sunt actiones, ergo supponunt activitatem
ut si species generis, vel uti actus potentiam,
ergo ab activitate promanant Spiritus facultates.

Bada & ante activitas spiritum ab omni materia
et ejus modo distinguit, ergo ab omni alio.

int. Essentia Spiritus consistit vel in cogitatione actuali, vel in actione, vel in necessitate cogitandi et agendi, vel in potentia cogitandi, ergo non in activitate.

MA quodam bar. Si Essentia Spiritus consistit in actuali cogitatione, seu clarius si Spiritus essentialiter cogitaret, semper cogitaret quod incertum est, quinimo de animalibus infantium Galispinum et ab surdissimum. Si Essentia Spiritus esset cogitatio hoc autem in homine singulis instantibus mutaretur mutaretur quoque essentia, quod implicat eadem sequeretur absurditas, si Essentia Spiritus in necessitate cogitandi neque illam collocare possemus in potentia cogitandi Spiritus enim mere sensitivus, quin non repugnat et qualis sensus est anima brutorum, caret cogitandi facultate. Neque actio seu agendi necessitas Spiritum constituit, alias enim mutaretur Spiritus essentialis sicut eius actio singulis instantibus mutatur, propterea sequeretur Spiritum semper agere quod nemini constat.

objicies ad. Materia tam potest esse activa quam Spiritus, ergo sibi non opponitur.

MA activitas est principium et radix operationum, quas Spiritus excipit et quarum sibi conscius est, atque quaecumque materia evoluitur prietas, nullum aronit intrinsecum activitatis principium, proteret omnis activitas sui conscientiam excitat, atque conscientia in materia repugnat, ergo veli

in materia repugnat; Conscientia non potest esse nisi in re singulari, atque materia essentialiter composita est, ergo in illa non potest esse Conscientia, ergo non activitas.

Inf imo una materia Elementa sunt simplicia ergo illis activitas competere potest.

Ad obscuritatem plenissimam. Sicut tandem aliquando adversari quid per prima materia Elementa intelligant, an prima vocant illa Elementa qua ipsi per mentem Corpora ^{ultima} resolvunt respondimus ⁱⁿ hoc Elementa hali modo nunquam in rerum natura existere, sed esse meros mentis Conceptus, quos nobis materiam dividendo de illius partibus formamus.

Ad materiam ita per mentem dividendo seriem divisionum ^{um} attingere, quo fine caret; unde ne ad ultimas, quas volunt vocare primas aut principes partes perveniri non possent, nec illas unquam posse supponi, et ex quibuscunque partibus supponatur materiam componi, illas nunquam posse huc adversariorum sensu primas esse.

Nam divisione qualibet facta partes divise habent aliquam partem extensionis, quam habuit totum, quod ultimo divisum est; jam vero quod habet partem extensionis illud extensum sit necesse est, ergo facta qualibet divisione etiam per mentem partes ultimo divise non possunt esse simplices.

26 An prima vocant illa in que Corpora
 seu per artem seu per naturam resolvuntur
 sunt ab una forma transeunt ad alteram
 sunt ex. tr. granum tritici sub mola trahitur
 in farinam, farina in mactra transit in
 passam, haec in Libano abicit in panem,
 iste in stomacho mutatur in Chylum,
 Chylus bile mixtus omutatur in sanguinem
 hic venas et arterias transfluendo transit
 in Carnem opa quo Corruptione super
 veniente resolvitur in vapores, in sales,
 in pulverem ex

In omnibus hisce transformationibus
 seu ab arte seu a natura factis, scilicet
 sunt prae prima Elementa vocari illa
 quo a pristina forma transeunt ad novam
 evidentissimum autem est, illam non esse
 simplicia, si Elementa in que tritium
 per lapidem molarem dividitur, eo majora
 manet quo lapis est minus politus, ergo
 manent semper extensa; in aliis trans-
 formationibus semper partes divisa
 sunt mensuras vel liquore illo quod dividit
 iam vero particula quo alias extensas
 magnitudine excedunt extensa similes
 est, unde omnia Elementa materia in
 quo ars aut natura Corpora resolvit,
 sunt composita.

Obis An vocant Elementa prima, qua
supponunt Corporum formationi praestitisse
seu ab aeterno ut contenderant Epicuri
veleros, aut à Deo primum absq[ue] ulla forma
Creati ut Com post. Charlejiu[m] fabulatur
Gapendy

inrespondemus illa puncta ^{infectabilis} ~~infectabilis~~ seu
aeterna, aeterni ex parte repugnare
neq[ue] posse ex mente Epicuri simplices coarctari
quia contendit à fortuita illarum conjunctione
mundum coalescere quod fieri non
posses si simplices fuissent nam nunquam aliquid se
majus confecerunt.

2do. Deus mundum creando illum produxit
extensum non in Elementa diversum
qua postea in massam compaginasset
repugnat Deum producere infinite parvum
si illud repugnat producere corpus infinite
maiorum De natura tenim extensivis
est semper posse crescere semperq[ue] decrescere.
ergo prima Elementa materiae qua unquam
sunt sunt composita sunt, atq[ue] mente for-
mantur conceptus hanc tumores sunt; ergo
non dantur molecula[m] materiae simplices.
Consequenter nec activa.

in 2do Molecula Corporum prima se non
solvunt, ergo quamvis simplices s[ed] tamen
possunt constituere corpus compositum.

Na. errore pluri. Vidimus jam repugnare simplicitate
molecularum. istae molecula non possunt talum

Conspicere nisi aliqua inter se Cohesione
 Cohesio nulla sine aliquo vinculo utramque
 partem afficiente et tangente haberi potest
 ergo nisi prima Corporum Elementa se
 tangant nec unum Continuum dabitur.
 sed enim Caput ab humeris assum, brachia
 et pedes a Corpore hinc nunquam unum
 Corpus Constituent ergo hinc non fit
 unum nisi per aliquam partium Cohesionem.
 quod si modo supponamus primas materia
 moleculas esse simplices et se tangere
 nunquam dabitur Corpus Compositum
 partes enim simplices sese tangentes tangunt
 se secundum se totas, ergo duo partes junctae
 non erunt majores quam una pars, nec
 si tertia ubi, aut infinitesima addeceret
 aliquid majus haberetur.

Quod si et juis abundantia advejaris
 concederemus principes materia partes sim-
 plices esse nec posse ad Contactum perve-
 nire, absque minima quoque sequentia et
 habilius diffinitis, vel enim Casus etc.
 humanum Comparat et innumeris talibus mole-
 culis et ad Certo tantum numero molecularu
 neutrum dici potest. non prius alias
 Corpus humanum foret infinite extensum
 nam sicut infinite essent molecula simplices
 quae se non tangerent, ita quoque infinite
 forent diffinitio, quae hoc parva hinc
 habent aliquam extensionem, alias forent
 infinite parva, et molecula a molecula
 infinite parum diffaret, iam vero in solo
 Contactu esse infinite parva aut nulla diffinitio

ergo Cum se non ^{erant} tangant, parvula quaedam inter
 illos distantia intercedat, et cum innumera
 supponuntur molecula innumera quoque in ^{illo} ~~corpo~~
 corpore forent tales distantia, quarum quib.
 libet extenta epol. jam vero si in extensum
 infinitis representatur, exurget extensio finita.
 igitur Corpus humanum foret infinite extensum.

Si ex certo tantum numero molecularum
 simplicium Corpus humanum constaret, ergo
 infinite parum materia contineret. nam si
 infinite parvum, quale epol molecula simplex,
~~ita~~ ~~per~~ multiplicatur per finitum pro,
 ductum est infinite parvum, alqui falsissimum
 est Corpus eo humanum continere infinite
 parum materia, infinite parvum ponderare
 ergo falsissimum est prima Corporum elementa
 esse simplicia.

infr. 2to Molecula simplices habent vires
 attractivas quibus sine ullo ^{alio} ~~motu~~ sibi se Coharent
 habent quoque vires repulsivas quibus se a
 mutuo Contactu arcent, ergo licet siml
 simplices nec se tangant, tamen poterunt
 unum locum Constitere.

N. a. utunque materia evolvatur, illam
 seprehendimus omni activitatis principio
 carere, tangere posse et tangi, moveri posse
 et Collidi, & omnis forma & extrinsecus
 accipientis esse expectamus, virtus autem se mo
 vendi motum alteri Corpori ex propria acti
 vitate dandi, vires suas modo fortius modo
 remissius et haerenti esse insuperant. in Cor
 poribus non motis existere facultatem sine
 nova accedente causa impellente sese movendi

lione
 utrum
 ubi pat
 in de de
 abant.
 brode
 quam un
 non fl
 hoficpa
 ma erit
 le tenor
 spilla
 enter
 daret jam
 sars, nec
 carid
 isefia
 asus for
 aban par
 ment et
 ipon po.
 labit
 so molecu
 n abas
 elerfor
 ula sim
 ut infini
 gult
 is frat
 a molecu
 no in de
 e infini

in diffartia parvula, quam molecula certo immorant
modo attrahant iuxta quadrata diffartio, modo 45
iuxta Cubos; Cum Corpus adhaerens diffans
repellant modo iuxta quadrata diffartio
modo iuxta Cubos. atqui haec omnia sensum
Comunem aequae ac sanam rationem offendunt,
unde saltem istud vitium. Corporearum, sim.
pliciter molecularum, impossibilitatis
contactus diffansae tanquam implicans et peri-
culosum repudiamus.

imp 4. ignis activus est, atqui tamen ignis est
materia, ergo
p M. ignis Corpora omnia deffruunt, ergo
est activus.

Da. Corpora deffruunt motu quem habet ab
extrinsecis & vitibus propriis aut motu quem
habet a se N.

sicut lapis fenestro impactus vitra fragit
ita igniculi Corpora quolibet deffruunt
quemadmodum autem ^{retur} ratiocinatur ille, qui
et inde concluderet lapidem esse activum
non minus absurdum foret ratiocinium
quo quis contenderet ignem activum esse propter
fracturam ~~Corporum~~, quam Corporibus infert
sicut enim in lapide non aliud est quam
motus impressus a manu jacentis ita in
igniculis aliud non est quam motus fortiosus
et expansivus ipsis a Creatore impressus
et per figuram sphericam conservatus.

imp 5. Corpora classica certa activa sunt,
ergo saltem materia activa.

Da. Corpora Classica compressa sicut sponda

48

resistunt
 Sic globulus ^{eburneus} cadens in terram sponte resilit,
 Calamus certo modo flexus sponte salit. ergo Corpora
 Elasticarum sunt alia.

¶ Omnes hi Elasticitatis effectus dependent
 a causa lateri, que est corporibus abriseca
 causa autem lateri omnium Corporum sunt
 igniculi motu fortioso et expansivo a
 Creatore donati et Corporum inclusi, dum
 igitur globus eburneus in terram cadit, partes
 anteriores globi intro premuntur, pori ipsi
 complanantur, igniculi intus latentes figura
 sua tenacissimi propter motum fortiosum
 quem habent paululum complanari debent
 et partes illorum anteriores intro premi
 harum partium intro preparam motu fortioso
 et expansivo debet augeri, accelerari
 donec pristinum locum et figuram resumserint
 non possunt autem hi igniculi pristinam
 suam figuram reduntam resumere, quin prius
 priorem figuram reddant nec possunt prius
 suam primam figuram acquirere quin partes
 intro prepe globi cadentes iterum procedant
 et non possunt hae partes propter planum
 resistens procedere, nisi globus eadem
 vi a plano recedat. Quare superius
 igniculorum numerus in globo eburneo latens
 et per collisionem cum plano compressus, nihil
 sese viribus junctis restituere, prius figuram
 priorem reddere, partes in pristinum statum
 restituere et sic globum a plano sublevare.

Eodem modo explicantur omnes Corporum
 Elasticorum effectus, quin ulli ad vires activas

in corporibus residantes sed recurrendum.

¶ § II.

37.

Quo sint Spiritus proprietates.

Spirituum varias dari species admodum
possibile ac vere extra Conuersa est, inter
varias que ipsis competunt proprietates
principem sibi locum vindicant simplicitas
et immortalitas.

Definitio. Simplicitas est Proprietas qua
substantia simplex omnes a se partes excludit

Definitio 2a. immortalitas est Carentia principii
destructivi.

Duplex datur immortalitas alia intrinseca
alia extrinseca. intrinseca illa est que
 caret omni principio destructionis et inter-
 ritus. extrinseca autem vocatur illa que non
 tantum nullum continet principium corro-
 lutianis intrinsecum, sed etiam a nullo principio
 extrinseco destructiva.

Definitio 3a. immortalitas extrinseca est vita
 sine fine sicut duratura. immortalitas extrin-
 seca dividitur in Essentialem aut independentem,
 que soli Deo convenit, et dependentem que
 Spiritui Creato convenire potest.

non possunt esse nisi in re simplici, ergo
spiritus ratiocinans est simplex.

CA. Si una idea foret in parte spiritus a
altera in parte b. scilicet in parte c. cognitio
in parte d. non posset habere illa hinc, ergo
spiritus ratiocinans est simplex. f.

PA. Enumeratio non potest fieri nisi ab illo
qui utramque vidit ideam, ergo cum nulla pars
utriusque idea foret sibi confusa nulla pars posset
continere enumerationem, ergo spiritus ratiocinans
debet esse simplex.

OSTIA p. Omnes operationes spiritus sunt actus
et sui conscientiam edicunt, atque conscientia
non potest esse nisi in re simplici, ergo omnis
quicumque spiritus debet esse simplex.

Aperitio eda.

Spiritus est intrinsece immortalis.

q. immortalitate intrinseca gaudet quod dissolvi
et interire nequit, atque spiritus dissolvi et
interire nequit. ergo

RM. quod omnino simplex est dissolvi et interire
nequit, sed qui spiritus omnino est simplex, ergo
solvuntur objectiones.

Spiritus constat genere et differentia, ergo
constat partibus.

XC. Constat partibus metaphisicis et phisicis 91.

Partes metaphisice sunt plures ideae partiales,
atque nobis formamus de spiritibus, atque de spiritibus
plures ideas partiales nobis formamus, ergo
habet plures partes metaphisicas, quales sunt genus et differe

Partes physicae sunt plura principia ejusdem rei
inter se physice distincta, aliquid talia in
Spiritu non dantur.

in p. imo. ubi plures sunt partes physicae, ubi
plures sunt affectiones distinctae, aliquid in anima sunt
plures affectiones, ergo plures partes.

N. M. ubi unica est plurimum affectionum
Conscientia, repugnat plures esse partes, aliquid
in Spiritu datur unica affectionum plurimum
Conscientia, ergo non habet partes.

in p. deo repugnat atomum simplicissimum
plures habere modificationes, ergo etiam Spiritus simplicissimus
plures habere modificationes.

N. Supp. A. Capet moleculare dare simplicissimum
quoique enim materia elementum cogitatur
extensum sit et locum repleat necesse est, ergo
non datur atomum simplicissimum, quae partes
habere simplicissimas modificationes.

in p. vlio. Spiritus est in loco ergo est
extensus. Y. A. per suam substantiam est,
per modum diffusionis N.

Spiritus existens ergo possumus concipere
esse alicubi, quo sensu dicimus Deum esse ubique
non quod proprie locum aut habeat aut exeat
qui, locus semper est pars spatii sed quia est, scilicet
quod possibile foret licet nullus esset locus,
sic Deus existens antequam mundum corporeum
crearet, aliquid tunc nullus erat locus, ergo Deus
caeteris Spiritibus adhuc existens licet omnino eva-
nesceret locus, ergo Spiritus dici quidem potest

in loco existere, si loca existunt, non autem hoc
sensa quod locum exigat, quod loco affixus sunt
quod multo minus locum repleat, Cum enim partes
nullas habet nullum spatium. obferre potest
nec diversis suis partibus diversas loci partes
respicere.

Spiritus spiritum aequo excludit, ac moleculari
moleculam, ergo spiritus locum replet.

DA. spiritus spiritum excludit de sua substantia &
de loco N. spiritus unus non est alter, ergo
di illorum substantiam ^{loci} excludunt, sed spiritus quoque
molem non habet unde locum in quo fingitur
esse non replet ergo nullus spirituum in
eodem & loco puncto existere possunt.

Obicies edo. Conscientia potest haberi, ubi
plures sunt moleculae, ergo &

CA. Licet cogitatio per plures moleculas
foret diffusa in una tamen potest colligi, ergo

CA. Licet radii solares per plura lentis puncta
transeant, in uno tamen puncto coeunt,
ergo a pari & licet cogitatio per plures mo-
leculas esset diffusa, in una tamen colligi potest.

DA. Coeunt in uno puncto physico & in
puncto mathematico N.

Punctum physicum quantillum sibi est indivisibile
punctum mathematicum est indivisibile.
radii solares in foculentis coeunt in puncto
physico, et quilibet tenet spatium sibi proprium

nihil probat.

in § 11 potest Deus moleculari simplices
et activas, ergo activitatem materia potest.
et simplicitas componere.

9.3

Na. Deus non potest impossibilia facere,
atque impossibile est materiam ex natura sua
compositam, et inertem esse, tamen simplicem
et activam; quam parum Deus Circulum
quadratum producere potest, tam parum
materiam simplicem potest creare.

in § 12. Extensioni materia potest succedere
simplicitas, ergo Deus materiam simplicem
producere potest.

Na. simplicitas et extensio se destruunt,
extensio autem materia essentialis est, quia
idea materiae semper involvit particularem
multitudinem; atque nulla res potest spoliari
proprietate essentiali nec accipere particularem
quae essentialis destruat; ergo materia extensa
non potest fieri simplex.

in § 13. quieti corporis succedere potest motus,
ergo a pari extensioni simplicitas.

Ne. latissima dissimilitudo est, quies et motus
non sunt proprietates accidentales materiae, quae
sola essentialia adesse vel abesse possunt, non ita
autem extensio.

in § ultimo. motus simplex est et tamen in
corpore composito recipitur, ergo a pari
licet cogitatio sit simplex poterit tamen in
substantia extensa recipi.

Ma. Vel motum consideramus prout mens
nostra fingit scilicet pro verbis quibus
Corpus Expedimus abripere, vel illum Consideramus
pro eo quod verum est, in nostro Casu est simplex
vires quas fingimus Corpori inesse per totum
Corpus sunt diffusa, augeri, Componi, minui
Aridi, Calcule omni Subjici possunt, atque
simplex nec Componi nec Dividi nec Calculari
potest, ergo motus hoc sensu acceptus non
est simplex. ad sensu vero ad reali motus
nihil est quam Corpus ipsum existens successivè
in diversis locis, atque Ecce Corpus non est
simplex, ergo nec motus.

Articulus 2us.

De anima.

Quærimus hinc num anima vera, sit Spiritus,
qua via anima Corpori humano insit, quem in
illo loco occupet, quo metu cum Corpore junctum.

Articulus

In hoc paragrafo ostendimus animam esse
Spiritus illi Competere Spiritus spirituales,
Item varias evolvens animo facultates

Numero I

Anima est Spiritus.

P. Anima humana est substantia activa, ergo
est Spiritus.

Ca. Ens per se Subsistens et affectionem Capax
est substantia, atque anima est Ens per se Subsistens
et affectionem Capax, etc.

95
Bon. anima concipitur sub nullo inhesionis
subiecto, seu sine ulla substantia, cui inho-
rere erigat, ideo enim anima et ideo corpus
sunt duo ideo totales, ergo anima est substantia.
ut anima capax est cogitationis sensationis
iubii ex ergo capax est affectionum, ergo
est substantia.

Præd. Anima attendit, reflectit, iudicat
et objectis alia eligit, alia rejicit, amat,
odit, atqui hæc sunt totidem actiones, ergo anima
est substantia activa, ergo est spiritus.
Solvuntur objectiones.

Anima est forma corporis, ergo non est
substantia.

Da. est forma corporis substantialis. C. est
forma corporis modalis M.

forma modalis corporis aliud nihil est quam
corporis modificatio, quæ sequitur naturam
corporis; est certa partium lectura est configuratio.
atqui certe anima non est partium lectura, nec
corporis modificatio, quia non datur modificatio
modificationis; anima autem ut vidimus ipsa habet
modificationes, ergo non potest esse modificatio.

forma substantialis corporis est substantia
quædam activa quæ corpus informat, regit, func-
tionibus æternis applicat, ac illo tanquam organo
et instrumento utitur; atqui anima de se ipsa
est ut corpus humanum informat, regat,
illo ad varias functiones oriundas tanquam organo
utatur, ergo anima est forma corporis substantialis.

in primo. Anima Corporei inherere cogit,
ergo non est Substantia.

Ma. Anima quidem Corporei inest, anima
Corporei est unita, sed nimirum illa
inheret vel modificatio inheret Substantia,
velut albedo inheret nervo.

in 2do Anima et Corpus unam Substantiam
constitunt efficiunt, ergo anima sola non est Substantia.

Anima et Corpus efficiunt unam ^{Sup}personam
seu unam personam, quae coalescit et duas
Substantias unitas.

in 3to Materia et forma Mercurii unam
Substantiam efficiunt, ergo à pari Corpus
et anima unam Substantiam.

Ma. Si paritas est, forma Mercurii est
modalis nempe Caelus particularum marmo-
rearum modus est ordo, qui nec à marmore
dissociatus esse nec sine illo existere potest.

Anima autem est animatrix Corporis
et directrix seu seque ac Corpus existens.

in ultimo. Solum Deo competit activitas,
ergo anima non potest esse Substantia activa.

Ma. videmus Spiritus etiam Creatos activos
esse seu volendo, seu intelligendo, seu sentiendo,
seu ratiocinando. prima quidem Summa et independentis
activitas competit Deo, sed Substantiis Creatis
Deus ipse pro modulo vires agendi concedit.

Quoniam solum spiritum modo est esse,
animam esse spiritum sponte sequitur illam
habere ceteras spiritus proprietates que sunt
simplicitas, et immortalitas.

Aperitio I.

Anima est simplex.

P. Anima est substantia cogitans, ratio,
sensitiva & aliquid substantia cogitans est simplex apud philosophos
et in scripturis
ergo anima est simplex.

Aperitio 2da.

Anima est intrinsece immortalis.
P. Immortalitate intrinseca gaudet quod rationi
sui dissolvi et interire nequit, aliquid anima-
tione sui dissolvi et interire nequit & ergo
P. m. quod omnino simplex est, ratione sui
dissolvi et interire nequit, aliquid anima
dissolvi et interire nequit &.

Aperitio III.

Anima est extrinsece immortalis.
P. Anima extrinsece immortalis est, si
corpore destructo a Deo ^{annihilanda} anima
destructo a Deo non est ^{aliquid} ~~annihilanda~~ corpore
P. m. animam corpore destructam a Deo annihilandam,
annihilandam non esse docet religio naturalis, imo
certissime persuadet sensus communis, et hoc
Dei summi prout aequitas exposcit ergo

religio
Præd. ~~Dei~~ naturalis in Cultu Dei et morum
 honestate consistit, atque si anima ^{animi} ~~animi~~ ^{animi} ~~animi~~
 sit fundamentum Cultus divini et morum
 honestatem ruit, sup.

Præd. Ratio actionum Supremo iudice ^{rebus}
 futurorum Spes et metus ad Dei Cultum et
 morum honestatem precipue efficiunt,
 atque si ^{ambulantia} anima, et evanescent
 hi stimuli, quod enim avaros a fraudibus Liberos
 a voluptate, Cruces ab immanitate, invidia
 livore Superbia surgentes accendit a vin-
 dicta et a ~~hæc~~ vita huius brevitatis et
 incerta ejus usura a hæc eos potius ad
 omnia scelera accendit, quibus populus
 inquitur, per fas et nefas fruamur
 et voluptatibus lascivie indulgemus. ^{Tras} omni
 morimur; et ^{linctus} cinis erit Corpus nostrum
 et spiritus diffundetur tam molli, ^{et} aer
 hoc omni tempore loquela eorum est sine
 nostris dictis tanta fuit suorum licentia
 effreni ^{libit}. Ergo religio naturalis est

Præd. Sensus Communis est in nobis sine nobis
 ab auctore nature inditum obno flicitatis
 desiderium; quod enim non semper sibi bene
 esse cupit; ergo omnia ^{em} Conscientia animam
 imortalem esse evincit, quod enim nature
 sentit, quod omnium gentium Consuetudine clamat
 non potest non esse verum, quod auctorem omnium
 gentium Consuetudo animam semper imortalem

Clam et ex Conectarum rationum hystoria
 effatis et Ceremoniis patet de his. indubitata
 Respondeo Cicero: huiusmodi natura duce nulla
 ratione nullaque doctrina maximum vero argumen-
 tum est naturam ipsam de immortalitate animarum
 facile iudicare, quod omnibus eorum sensibus et maxime
 quidem que post mortem futura sunt....
 permanere animos ac libramur Consensu nationum
 omnium, ergo anima de se destructa Corpore non
 annihilanda esse. Consequenter persuadet sensus empirici.

Solia D. Dei Summi providi equitas et positum ut
 leges suas et virtutum studiose primum
 sceleratis vero et leges suas viri subumque
 contempserint supplicium decernat, atque si
 anima Corpore de se destructa sit annihilanda, nec pio
 supplicium primum nec sceleratis supplicium decernit.

D. in re Cui malis, calamitatibus, opprobriis, aliis
 infortunis ~~perpetuo~~ in hac vita premuntur
 Sum mali bonis honoribus in hac vita ~~premittuntur~~
 si anima de se destructa Corpore sit annihilanda, nec
 pio primum nec mali supplicium decernitur
 ergo Deus et providentia et equitas sua seipso
 quod cogitare absurdum et nefas est. ergo

Dei Summi providi Solventur objectiones.

Ens simplex concipi requirit, ergo gratia aperitudo
 Satis ^{requirit} simplex.

3a. Si Simpliciter et adaequate concipitur, C. natura
 ejus in se repugnat. N.

100
Conceptus Entis simplicis diffinitus non datur
est illud non repugnare sed existere clare est
illius effectibus non non ^{omnibus} ~~fratrum~~.

in fine. Entis simplicis est nomen inane, ab
idiotis et a Theologis huius causa propugnatum
na. mendacii et Calumniis plenissimum.

Piote, rudes sunt et vii ultra materiam
sapiunt, ergo incapaces certe invenienti
Entis simplicis, unde Splendide mentitur
adversarius ed. Nisi omnium animis infunderet
notitia Entis simplicis omnem operam
perderent Theologi, ejusmodi Entis predicando
propterea evidenter demonstrevimus omnem
actionem sui Conscientiam excitare hanc
in sola re simplicis posse reperiri, ergo
opaviter Calumniata Theologos, qui illas accusat
huius causa et cogitare, quod evidenter omnibus
inest Casibus huius.

in fine edo. Anima est forma Corporis extensi
et indivisibilis, ergo anima debet esse indivisibilis
Da est forma Substantialis C. est forma
modalis N. tantum forma modalis debet
sequi naturam Corporis.

in fine edo. Si illa est inter animam et Corpus
nec non est proportio. fals C. in fine

DM nulla est proportio similitudinis C.
nulla proportio ordinis N.

Proportio similitudinis habetur inter ea quorum 101
natura similes sunt et certo modo sibi com-
mensurantur sic inter duo triangula quorum
majus constat ex lateribus Centuplum maio-
ribus quam latera sunt minoris, est propor-
tio similitudinis. Talis inter animam et
Corpus esse nequit.

Proportio ordinis, est inter ea, quo aliquo
modo a se dependent aut ad se relationem
sicut, sic inter mundum Creatum et Crea-
torem est, proportio ordinis; talis quoque est
inter Corpus et animam.

in 11. llo. Operationes animae respondere nequeant
motibus Corporis nisi sunt Corporis, ergo
sunt Corporis.

na. Motus Corporis siam ad Cerebrum
usque propagati per se non attingunt
animam illam non commoveant de illianda
idea, illam non determinant ad excitandum.
motus hoc in Cerebro excitatos subsequitur
operatio animae, interposita lege naturae
quae est voluntas generalis Creatoris;
ergo inter motus Corporis, et operationes
animae non est nexus immediatus et phi-
sici inter Corpus Collidens et Corpus Collisum
ergo operationes animae respondere possunt
motibus Corporis ^{non} nisi sit Corporis.

in 11. llo. Operatio animae v.g. est idea extensionis,
atque haec operatio est extensa, ergo operatio
animae est extensa.

202 Nm. idea extensionis est representatio
offensiva rei Corporalis non imitativa, ergo
non debet esse extensa.

inst. Idea extensionis nun major est nunc
minor, ergo nullo modo est vel sit extensa.

Na. Entitas idea est actus simplicissimus
ergo nec major nec minor vocari potest,
Satis quidem idea majoris extensionis
sui pollicis non habet sed pollices; datur alia
idea minoris extensionis v. g. trium pollicum
quo non idea habet tres pollices, ergo licet
extensionem modo majorem, modo minorem
cogitem, non ideo idea extensionis existit
modo major, modo minor.

Objicies edo. Anima incipit, ergo et desinit.

Ne. Essentia animo non est altera
alias foret Deus; non est nocentia sed
tantum arbitraria, existit igitur, quia Deus
vult, et cessabit existere, quando Deus
nolet illam existere, ergo sicut inepte
ratiocinaretur ille, qui ista diceret: Deus
vult animam existere, ergo postea nolet
illam existere; eque inepte ratiocinatur
ille, anima esse incipit, ergo et desinit.

inst. imo. Anima ex nihilo fit, ergo
in nihilum revertitur.

Ne. Deus creando animam sicut quamcumque
Substantiam, illam format ex nihilo,

103

Substantie Creato non revertuntur in nihilum
nisi Capante voluntate Divina, quæ Conservantur,
sicut ignis inepte aroumer latus ille, qui dicit
Deus Creal animam, ut illam destruat, sicque
inepte arguit alter, dicens, anima est nihil lo
fit, ergo in nihilum revertitur.

in p. do Anima potest pati, ergo etiam
Corrumpi.

Ne. Anima dicitur pati dum ingratas recipit
affectiones uti doloris, hoc autem affectiones
sunt actus sui conscientiam excitantes quos
non nisi in re simpliciter esse potest, quod
autem simplex est non potest Corrumpi, quia
Corrumpi insensibile per partium dissolutionem
Anima licet patiatur, non ideo Corrumpitur.

in p. do. Quando moritur homo forma eius
perit, atque forma est anima, ergo anima perit.

N. m. forma hominis est unio corporis
cum anima, hoc unio perit in morte hominis
sepe potius mors hominis est huius unionis
destructio, id est separatio anime a corpore

in p. do. Anima egrediente ~~separatur~~ a corpore
ergo ~~in p. do.~~ ~~separatur~~ ~~separatur~~

Ne. duo amici ~~separantur~~ ~~separantur~~ et neuter
suum interitum presentit. anima corpus amat
eog familiariforme cubitua, atque Deo iubente
illi ~~ad se~~ ~~ad se~~ Coniuncta est, ergo anima
eog ~~ad se~~ ~~ad se~~ anima que sit co-respirata, que
sors sibi contingat nescit. Est tres rationes

104. Cur eger à Corpore dicitur, cum exiret, brevide; nulla
vero interitus presentio illam percellere valet
imo Cum de sorte futura Contranatural, non
interitus sed vita et immortalitas suo sibi
Confia esse debet.

in Sto. Animus à Corpore ~~Separata~~
Separata ~~est~~ in statu violento, ergo in
hoc existere nequit.

Na licet dicitur a Corpore fieret violentus
violentus tamen non est status, in quo anima
existeret abs Corpore, status enim violentus
est in quo quis est contra suam finem
aut destinationem aut inclinationem Essentialē
jamvero finis, quidam primarius anima est
ut Corpore debite organice in se, hoc autem
Essentialiter vitiale. Et patet ipse finis, finis
alter est eterna felicitas, ergo dum Corpore
dissructo anima avolat non est in statu
violento sed opposito destinationi suae.

in Sto. operationes animo dependent
à Corpore, ergo anima extra Corpus
existere nequit.

Da dependent a Corpore tanq. principie
elicitive M. tanq. à conditione sub. Diff.
quandium debita est Corpore organice. Et haec
Cum finis anima sit Corpus informare
gammum istud debite organice est, nullus
in anima sit actus, qui non sit Cetero quidam
motui in Corpore annexus; hoc solum
operationes animo à Corpore tanquam

instrumento ~~et~~ ^{et} Corpore Conditione dependent, quoadm 105. 17
anima illi inest, verum Corpore ~~et~~ ^{et} ista
lege natura soluta suas facultates exercere
quocumque modo poterit.

in p. 7. mu. Et Corporis temperamento, et hinc
valetudine, omnino operationes dependent,
ergo a principio tantquam elicitivo

Da. tanquam a Conditione C. seu N.

Ex mutua animo et Corporis unione sapius
laudata sequitur impressiones seu motus
factos in organis esse occasionem, Cur
anima varias elicit operationes, alias
in Corpore infantili, alias in Corpore
adulto, alias in Corpore sano, in aegrotto
alias, quia propter diversam organorum dispo-
sitionem diversi quoque motus sunt, qui in
Cerebro oriuntur.

in p. 8. de. Si organa non elicerent operationes
quas anima tribuimus, non organa sed
anima deberet fatigari, atqui anima vel spiritus
non potest fatigari, ergo organa fatigantur.

N. N. Cum organorum usus tensionem nervorum
et spiritum vitalem multos sunt. Condicio
et occasio, sine qua anima operationes suas
non elicit, organa tandem adheruntur,
nervi lantur, et spiritus vitales dissipantur
inde sequitur organorum corporis et fatigatio.

N. m. Proprie anima fatigatur, ob spirituum
enim vitalem penuriam fit. ut Anima

longe majores debeant adhibere ad membra & g
pedes ~~motus~~ quorum pondus et resistenciam
eo sentit majorem quo spiritus vitalis magis
jam exhaustus sunt, huius resistenciae et pondus
sensus vocatur fatigatio.

in q Nulla unquam redit anima, quae statim
suum auxiliavit, ergo anima cum corpore ~~extinguitur~~
sp. a. n. e. Rationibus evidentibus animam
corpore destructo non annihilari offendimus
Contra rationes positivas et certissimas
argumentum negativum quoniam habet nullam
sensu qua anima corpore destructo adhuc sui
sensum faceret si fieret Contra omnes
naturae leges, ergo nulla anima corpore
destructo redire potest Consequenter mirum
non debet esse nullam redire, et ipsum
potius movet alicuius bitem qui eandem argo
mentum adducit arguit animam cum
corpore extingui.

Siti esse quia non desunt historiae quas
sunt falsa sunt vero non curamus,
que asserunt animas redire

in q Deum equales non exigunt animam
immortalitatem, ergo falsa est ultima probatio
pro.

B. Virtus ⁱⁿ est solatium et premium scelus in
se est ^{et supplicium} ergo non est ratio cur pii
expectant premium, impii supplicium timeant

NA in se male impiorum virtus et
vitium sunt nomina insana.

Et solum utile est premium et solum
noxium est pena.

107.

Ab NE. unde virtus ardua pios tranquillitate
et suavitatem recreat a spe fuditum
unde Crimen impios miseria et exercitia
metu futurorum ergo est, quod pii expectent
et impii contemnant.

in ff. ii. Anima belluina de spurdo Corpore
amihilata, ergo et humana.

NE. Anima belluina si bellue animam
habent, rationis ^{et libertatis} expertes sunt, quare
nec meriti nec demeriti capaces; hinc
non adest ratio Cur de spurdo Corpore
non pereant.

Numerus III.

Quasvis anima res sit omnino simplex
plures tamen in illa facultates distinguimus
potissimum autem intellectum et voluntatem
ad quas ceteros omnes facile revocantur

Intellectus est illa vis animi, qua objecta
quocunque perspicit, illius doctes sunt acumen
profunditas, solitudo, intellectus est formare ideas
de illis judicare denique ratiocinari. ad hunc
revocantur.

Ino. facultas Cognoscitiva que est illa animi vis
qua et nos et res extra nos positas cognoscimus,
per sensus res singulares et presentes, per

108

imaginationem abentes, per intellectum unice
siles dignoscimus.

2°. facultas sensitiva que est illa animo
vis, qua varias in nobis experimur affectiones
quarum occasio remota sunt Corpora vel organa
occasio autem proxima sunt motus in Cerebro
excitati.

3°. facultas imaginativa que est illa ani
me vis, qua res abentes suis lineamentis
cessitas, olim sensibus exceptas nobis iterum
presentes sistimus, aut illis novum quid affingimus,
imaginatio presertim per somnum habet locum
organis enim exterioris clausis et ab impressione
rerum exterarum libris fluunt velut sponte
spiritus vitales et redeunt vias et sulcos
quos sibi objectis presentibus fecerant, hinc
anima sistitur res olim visas et subinde
ridiculum in modum conjuncta que phantasmata
vocantur eo vividiora quo spiritus vitales
aut fortius fluunt quod accidit febricitan
tibus delirantibus vel sanguine effluentibus
aut profundiores transflunt sulcos, qui et
arati sunt ab objectis frequenter visis
aut fortiter sensus ferientibus.

4°. facultas recordandi seu memoria, que
est illa anime vis, qua ipsas et res olim
cognitas recognoscimus, discepat memoria
ab imaginatione quod ipsa potius ad facultatem

109
Sensitivam, altera ad facultatem Cognoscitivam pertinet.
Dependet memoria a Cerebri Constitutione
à Spirituum vitalium natura et numero.
Cui angustum Cerebrum est et inmundiculum
ascendens parvula quoque eruditionis copia inserit
Cui Cerebrum nimis molliendum inest facili
sed labili pollet memoria, hinc pueri facile
memoriter discunt, sed cito obliviscuntur.
Cui durior est Cerebri Substantia aut
et non nisi magno conatu res discendas
memoria mandabit, sed tenaciter retinebit;
hinc viri etate profecti difficilius memo-
rabiliter discunt, sed fidelius retinent; ratio
horum est quod mollior est Cerebri Substan-
tia eo facilius fluit Spiritus vitales, eo
facilius animo subsistant imagines; facili-
tatem autem in materia molli sulci iterum ob-
durant, et evanescent; hinc talis memoria
non durat; in Cerebro duriori virorum
spiritus vitales difficilius exerant sulcos
hinc eoque res retinentur memoria mandant
verum sulci semel facti non ita cito
obducentur; hinc res memoria mandatas
facilius retinent. Senes vero quicquam memoria
mandare possunt obduruit scilicet illorum
Cerebrum, optime recordantur eorum quo
in pueritia didicere, quia sulci in pueritia
facti et sedula reflectione cultius mansere
faciles.

Quo spiritus vitales subtiliores sunt, eo facilius
obspacula vincunt, sulcos formant aut retrahunt,
menti obediunt, eoque felicior erit memoria.
exinde patet memoriam esse verum mecha-
nismum, quem labor doctus facile perficit.

5to. facultas attendendi et reflectendi ea animi
vis est, qua inter plura objecta menti
praesentia unum praecipue contemplantur
et sepius ad singulas illius partes examinandas
singulari novaque utimur respicientia.

6to. ingenium quod est ea animi vis, qua
per se similitudines prompte ac appetite
intuoritur ac profertur. ingenium mentis
acumini profunditati phantasiae ac memoriae
conmensuratur.

7mo. ratio quae est ea animi vis, quae
veritates et veritatibus demonstrat earumque
netum distincte percipit, quicquid cognitio
veritatibus consonat, rationi conforme
est, quicquid iisdem repugnat rationi
differente vocatur.

Voluntatis est actionibus hominis proficere
illas imperare vel ab illis cohibere, vel ab illis
totam vitam moralem ad honestatis regulas
componere. ad voluntatem revocantur.

imo. facultas appetendi quae est illa animi
vis, qua in bonum inclinamus, si bonum

ipsum est bonum sensuum, vocatur sensibilis
appetitus, si bonum est in genere, aut verum
bonum quod ratio deligit, appetitus a ratio-
nalis est, qui proprie voluntas vocatur.

200. Voluntas facultas averfendi, que est illa anima
vis, qua malum declinare et depellere nitimur,

210. libertas que est illa anima vis, qua
unum pro alio ita eligimus ut posimus
idem rejicere et aliud seligere.

40. Hæc spectant omnes anime motus, quos
affectus aut passiones, aut sensus vocamus,
quorum alii animam grate alii injuriant
afficiunt, quales sunt voluptus, hodium, gaudium,
tristitia, amor, odium; ira, mansuetudo;
omnes habitus quos virtutes aut vitia vocamus.

Quamvis animam rem simplicem et indivisam
sub omnibus hisce nationibus nobis exhibeamus
graviter tamen erraret, qui facultates modo
recensitas in anima distinctas aut multiplices
judicaret. sunt enim tantum diversi conceptus
quos nobis formamus cum unam eandem
naturam animo ad diversas functiones suas
referimus.

Qua via anima Corpori infit.

Mira est veterum circa anime originem
dissentio nec ullus est ex famosissimis anti-
quitalis philosophis qui Jani quid haec de
re diceret. Pitagoras et Plato animas in
Caelo accersunt et forte illis Corpora ad-
scribunt, Porci putant illas esse divine
mentis particulas alii illas sicut Corpora et
radice autamant, nos cum Janiore Philoso-
pho et Ratioibus hoc firmis ducti patimur.

Anima a Deo Creatur et
Corpori unitur quando fetus humanus
est debite organizatus.

B. Anima nec Dei nec mundi particula est,
nec per metamorphosin et Corpore in Corpus
transmigrat, nec et radice oritur et anime
humanae a Deo Creatur et Corpore unitur
quando fetus humanus est debite organizatus.

Q. B. ^{Deus} nec mutari nec dividi potest,
atque si anima esse particula divinae substantiae
Deus et mutari et dividi potest.

B. m. Anima esse quaedam perfectio divinae substantiae
et cum et divina substantia hanc particula
a tota emanaret illud totum id est substantia
divina aliqua perfectione exeret, ego u mutetur
et divideretur.

B. e. mundus vel est spiritus vel corpus, et in neutro
casu anima potest esse ejus particula, inquit primo
spiritus enim particulas non habet,

non in eis aperte repugnat animam qua
substantia activa est, Simplex et intelligens
eque particulam substantie inertis Composito
et indivisibilis.

573

B. P. Si anima de Corpore in Corpus migraret
in uno promereri eternum in altero supplicium
eternum promereri popel, atqui repugnat cond
animam eternum puniri et eternum remunerari.
abs. e. ca

Ado. hoc opinio nec experientia nec rationi
nec revelationi inderit ergo gratis et temerarie
a dogmatibus illius auctoris spiritus.

Ado. Jansum Communem offendit, quis enim
risum teneat Jam audet serio Lucem belli
Trojani hodie epe gallum gallinam ego anima
non transmigrat de Corpore in Corpus.

B. P. oriri et tradue est deduci et subjecto
preexistente, atqui anima ita deduci nequit.

Om. Anima substantia activa ac promereri spiritus
atqui spiritus ex subjecto preexistente deduci
nequit, non enim potest deduci ex materia
quia spiritus est, non ex spiritu quia spiritus
utpote simplex non habet se partes nec potest
evadere, ergo Cum anima nec sit a se na
Dei aut mundi particula epe, popel nec ex
Corpore in Corpus transmigrat, nec oriaetur
ex tradue nec ulla ratione Corpore preexistat
necepe est ut ^{creatur} Corpore infundatur, quanta
felus est debile organizatus

Obiectio

Solus homo nascitur via generationis, et anima.

NC. Nasci potest sicut homo cum semina anima corpori unitur, hoc enim unio est forma hominis vel sicut in lucem prout; jamvero non corpus tantum sed corpus jam animalium in lucem prout, ergo solus homo nascitur et quidem generationis via, quia generalli est in lucem prout. Verum nascitur jam homo in utero materno sicut anima corpus animalium, quod pariter via generationis accidit. Corpore enim per generationem debite organico anima debet uniri, hinc homo operatione nascitur seu prout in utero materno formatus seu prout in lucem editus, et indeceter non sequitur animam via generationis oriri quia illa est nullo subiecto preexistente sed ex sola voluntate Creatoris procedit. Solum corpus motu vitali et calore prolifico evolutum generari potest, quia generatio est evolutio corporis unde alia forma materia accrescit, ergo generatio in corpus non in spiritum cadere potest.

in p. ad sicut nequit quomodo corpus est debite organatum, ergo non supra fundamentum nulli

ratio est experientia nos docet finem animam pariter epe corpus in formare, hoc ratio est experientia nos docet corpus organatione de substantia anima descendere a corpore

ergo eadem ratio nobis inquit debetam Corporis
 organizationem esse causam Cur anima Corpori
 sit unita, unde jure merito Concludimus
 tum animam Corpori uniri quando illi
 est debite organatum sicut apud videmus,
 tum animam a Corpore separari quando hoc
 debita organizatione defficitur, fateor
 quidem non Conflare de momento nec de die
 quo fetus rite organatus est. nec mirum
 est medicos hanc de re non Consentire
 quid enim accurate definitur quo momento
^{nam} ~~primum~~ terre mandatum eximetur, illud
 enim dependet a Conuulsu Col sanguinis
 Causarum, ut impossibile sit, illas accurate
 Calculo subijcere, subinde primo jam sic
 incipit germinatio, subinde postmodum
 post plures menses, non minus incerta
 et varia est fetus humani formatio et
 organizatio. Paulus zacharias pluresq; alii
 saluberrimo facultatis doctores Concedunt
 illam fieri ipso Conceptionis momento
 aut paucis post horis, alii septem alii
 triginta dies exigunt, quod satis Super
 demonstret momentum debite organizationis
 incertum terminumq; varium esse
 inff. Stio. Anima sua presentia format
 Corpus et illi tribuit vitam et Calorem,
 ergo debet Corpori infundi ante Corpus sit organ
MA Exempl. In pla in homine distinguentia
 est vita vita vitalis mechanica, vegetativa,
 et sensitiva ac rationalis. ima dependet
 a motu Calorifico quo Corpus formatur
 organatum, sicut

116.

planta germinat, quo Corpus Crescit et vegetat. Sicut
planta hoc vita est ab anima independens
illam procedit, et causa est Cur Corpus
vivat, quod igitur Corpus nostrum
viveat et Crescat, quod sibi digerantur in
Stomacho verentur in Chylum, quod fiat
Sanguis, qui Circulat per totum Corpus, quod
in nobis pulm^{ibus} respiremus et respiremus, quod Sanguis
nutriantur, ossa, Caro, vena arterie, non
anima sed mechanismo Corporis ejusque motu
peripallio diastole et systole Cordis
adferendum, quod Sentiamus Corpusque
nostrum regimus, anime Cerebri debet adscribi.

De Sedibus anime.

Ex sensationibus quas Continuo ad dexteram
ad sinistram antrosum et retrorsum referimus,
animam debere esse in medio harum
partium ad quas illa velut indifferens
sensationes refert, ille autem partes sunt
constituunt Corporis proprii volumen
quodlibet, animam intra hoc volumen
esse quidem certitudine, quam nobis parit
sensuum relatio. at in quo Corporis
puncto residet illa? an diffusi in corpore
an in sensorio communi? an in glandula
pituita an in Centro Trophali, que sunt
due partes Cerebri.

Vidimus jam plures Spiritus nullum
replere nullum formare locum, Consequenter

inter illos nulla debet fingi distantia, quia
 distantia realis est linea realis, Cujus et
 extremitates sunt duo puncta realia, realiter
 et tenfa, et locum formantia aut repleantia
 ergo cum spiritus nec locum repleant, nec
 locum formant distantia dici non possunt
 hinc quotiescunque distantia, de spatio, de loco,
 de vasis quaffio movetur, nullam mentem
 subeat spiritus suspicio; omnes enim ille
 id ad corpora relative sunt, ad spiritum
 licet nullum ordinem possunt. unde spiritus
 proprie loquendo nullo loco utitur, sua
 tantum operatione seu in uno potius, quam
 in altero loco manifestat, unde Concludimus
 spiritum in se corpore, quia in corpore
 suas operationes manifestat. quoniam
 autem illius operatio non in singula corporis
 parte ~~est~~ fit immediata sed medianibus
 spiritibus vitalibus nervis et musculis, qui
 originem ducunt de cerebro concipimus facile
 spiritum animam sese manifestare in cerebro.
 Est autem cerebri substantia tam subtilis, ut
 quamvis sciamus illi esse omnium nervorum
 originem, partem tamen unde omnes nervi
 procedunt ~~non~~ ^{si ne Cerebrum principis an Cerebrum} non possumus discernere
 si sit thesaurus anima humana in cerebro residere
probabilius videtur.

B. Si anima in cerebro resideat, facillius
 intelligitur, quomodo corpus regat, ergo illum in
 cerebro residere probabilius videtur.

118

Quod ut anima Corpus regat, debet juxta
constantem et uniformem legem naturae
in singulas Corporis partes agere, quas cunque
Corporis motiones accipere, atque si anima
in Cerebro resideat, actio ejus in singulas
Corporis partes et motionem in Corpore
excitatarum perceptio facilius intelligitur.

Primum. Ex anatomia certum est, omnes
Corporis nervos de Cerebro originem habere
in ~~fibris~~ fibrillis totius arboris et radicibus
oriuntur, ergo si anima in Cerebro suam
actionem exercat, mediantibus nervis et spi-
ritibus vitalibus in singulas Corporis partes
dirigere potest, eodem modo nervi per
quam elasticam motus a Corporibus externis
acceptos, mediantibus spiritibus vitalibus
ad Cerebrum usque propagantur, ergo anima
juxta legem uniformem naturae potest motus
in Cerebro excitatos affectiones accipere
analogas.

Constat si nervi sint ligati, obstructi,
aut aliter impediti experientia constat anima
nec actionem suam exercere in illis Corporis
partibus, nec ab illis motus accipere, inter
quos et Cerebrum interclusa est Communicatio
ergo anima non immediate in singulis Corporis
partibus suam actionem exercit.

Obj anima totum infernal Corpus
ergo per illud est diffusa.

119

NE. Animam probamus simplicem esse
ergo repugnat illam materiam ad se diffundi

insimo. Anima in singulas Corporis partes
immediatè agit, ergo non solummodo Cerebrum
est sedes animæ operantis.

Ma. Anima non nisi medianibus nervis
et spiritibus vitalibus partes Corporis regit
et ab illis motiones accipit, quæ patet ex
eo quod anima nihil sentiat ex ^{membris} ~~nervis~~
quæ sunt paralytici, perclusa, nec amplius
easdem membra possit regere.

insedo. Manu laesa dolor diffus in manu
atque iuxta nas hic dolor in Cerebro debere esse
ergo erronea est nostra sententia

Nimo M. Manu laesa spiritus vitales ^{non} rapidissimo
hanc Comotionem referunt in Cerebrum,
manu illi facto anima accipit affectionem
ingratam qua admonetur, ut Corpus curam gerat,
ideo ingata affectio esse debet, ut anima sui
amans properet se illa liberare Curando Corpus
tunc subito affectionem suam cum attentione
refert ad partem vel ad membrum unde
spiritus vulneris nuntii advenerant. et hæc
Naturali et promptissima doloris ad mem-
brum laesum relatione videtur dolor in manu
esse.

Nm. Ex vulnere manus motus quidem ad
Cerebrum voc, propagari debet, est minime

120
iuxta sententiam nostram dicitur potest dolere esse in
Cerebro, quia hic revera est in anima
nec potest ad Cerebrum referri, nam iuxta
legem naturae sensus animae debent referri
ad illas Corporis partes in quas commotio
exterior facta est.

in p. 3to. Saltem anima potius in Corde
quam in Cerebro residet.

Na. questio haec est de loco in quo
animae operationes immediate manifestantur
jam vero solum Cerebrum est ille locus,
quia ex solo Cerebro nervi ad totum Corpus
proferuntur, ergo non in Corde sed in
Cerebro fixenda est sedes animae.

in p. 4to. Ex notabili Cordis vulnere anima
discedit a Corpore, ergo anima est in Corde.

Mc. Corde graviter vulnerato cessat Sanguinis
Circulatio, hac cessante Corpus ad motus
aut actiones animae accipiendas ineptum redditur
ejus mechanismus dissolvitur, vita vitalis
extinguitur, Corpus moritur quo dissoluta
cessat animae finis primarius, ergo discedit.
Einde autem non sequitur animam esse in
Corde nam velle pulmones, stomachum,
abscedere guttur, anima discedit, et quis ideo
aruet animam residere in pulmonibus
stomacho, in gutture.

in Pl. gaudium, tristitia, amor, &
 ad Cor referuntur, ergo anima illi esse debet
 N. C. Cognitiones, scilicet omnes, memoria,
 imaginationes ad Caput et Cerebrum referuntur
 ergo si ex privi argumentis sequeretur
 animam esse in Corda & ex ipso iterum sequitur
 illam residere in Cerebro, Cur tamen fortiores
 animi affectus quales sunt amor, odium et
 ad Cor referimus in promptu causa est
 vehementiores affectiones et motu sanguinis
 vehementiori oriuntur, huius motus originem
 dicit et Corda magis maxime affluere et
 fortiter pulsante; anima autem affectiones
 suas semper illuc refert, unde motus in
 Corpore ad Cerebrum propagati originem ducunt
 hinc amorem, odium, gaudium, tristitiam &
 ad Cor referimus.

§ III.
De animo et Corporis unione

Unio in genere est Coniunctio plurium
 potest hoc Intensionalis esse vel affectiva
 accidentalis vel Substantialis.

Unio intensionalis est Cognitionem
 inter et rem Cognitam, unio affectiva
 est mutuum Viduum amicorum amor, unio
 accidentalis est aggregatum ex pluribus coaliscens
 talis est fascis lignorum, vel Culmorum.
 unio Substantialis est inter duas Substantias
 adeo iunctas ut unam personam Constituant

Cui operationes utriusq; Substantie tribuuntur
 sive anima et Corpus junctum Constituit
 unam personam, quae vocatur homo, Cui
 operationes et anima et Corpus ^{omnibus} tribuuntur
 sive idem homo intelligens et scribens volens
 et ambulans Cogitans et manducans vocatur.

Certum est hominem consistere ex anima et
 Corpore, Certum est has duas Substantias disti-
 ngui, inter se necesse conjungi, verum quo modo
 materia et spiritus conjungantur, En arcana
 natura, en misterium, quod irritis semper
 Conatibus philosophi explanare studebant
 ex problema fortasse solvendum, silent
 enim haec de se sensus et experientia
 Necum illum non percipit ratio, auctoritas
 humana nullum habere pondus potest, Cum
 non nisi Conjecturis et hypothesebus imitatus
 qua fere omnes rationibus firmissimis
 adhuc convelluntur; in materia tam
 ancipiti et caliginosa Conjecturis ducimus
 et rejectis quorundam philosophorum systematicis
 rationem quae saniori videtur sequatur

Primi qui hanc unionem unde sequitur
 animo Cum Corpore commercium exponere
 sunt auctores, peripatetici, Concludentes illi
 unionem animae et commercium Cum Corpore
 in eo consistere, quod Corpus ~~est~~ physice
 agit in animam, animam agit physice in Corpus
 Sed quae ratio has fere absurditates populo

Corpus non potest nisi tangendo alius Substantis
 tactilibus. Communicare motum, quomodo Corpus
 quod non tangere potest, contingit animam, que
 tangi non potest, quomodo anima que tangere
 nequit. Continet Corpus, quod tantum potest tangi.
 Novimus quidem Deum Corpora posse movere
 et quocumque modo afficere, quia scilicet Corpus
 voluntate divina essentialiter dependet, et per
 illam solum existit; in Corpore enim vis
 quodam obedientialis concipi debet respectu
 intuitu Creatoris; inter animam et Corpus
 talis dependentia, talis respectus nullus existit
 ergo anima volente et imperante vi quacumque
 nulla est ratio Cur Substantia aut Corpus quod
 cum quomodo cumque afficiatur; et quo confer
 quitur sententiam peripateticorum omni ex parte
 Erroneam esse.

Ad. Post peripateticos sequitur Leibnizius auctor
 harmonia preestabita; iuxta hunc omnes operatio
 nes animo quar a primo essentia momento
 usque ad summam Corpore respectum elicitura est
 una sunt serie Conata, motiones Corporis et
 animo inuicem quod animatur, ad motu
 usque altera sunt serie Conata; anima
 quidem totam actionum suarum seriem
 ipsa elicit; in Corpore motiones omnes
 iuxta leges motus oriuntur, ita tamen ut actiones
 animo et motiones Corporis sibi consonent.
 scilicet Deus antequam has Substantias crearet
 videlicet seriem actionum omnium possibilium
 animarum, videlicet et seriem motionum, omnium

possibilibus Corporum, sed igitur et omnibus
 Corporibus possibilibus, et et omnibus animabus
 possibilibus Corpus et animam quorum actiones
 et motiones consonarent, ipsa quidem ut eo mo-
 mento quo ipsa anima coherentem suam nullam
 manifestare, Corpus quod illi unita cogitibus
 edat, et quo momento in isto Corpore excita-
 tur motus ab pane vel alio essentibus motus
 eodem momento in illa anima hinc Corpori
 unita oriatur visio huius Essentibus, quo
 momento hoc anima desiderat manducare
 panem et visum; in Corpore oriatur
 essentibus motus, quo panis arripitur et mandu-
 catur, et in hac hypothesis Corpus et anima
 se habent uti duo horologia, quae semper
 in horis indicantibus sibi consonant.

Quantumvis Subtilis sit ista sententia, non hinc
 satisfacta, a vero animae et a natura ablu-
 epe Corpus inter et animam. Sed subordinatam
 quandam et independentiam Corpus ab anima
 regi extra dubium est, sed in sententia harmo-
 nioe prospecta dependentia foret nulla,
 nulla pars alteram recusat, sic duo horologia
 quavis consonantia se non requirunt, nulla
 quoque foret actionum humanarum libertas
 qua in eo consistit, ut dum aliquid ago, et
 ambulo habeam omnia in mea potestate
 omnia ad non ambulandum requisita, atqui in
 hac sententia ambulans non habet omnia ad
 non ambulandum requisita.

126. nec voluntatis imperium efficax esse respectu
Corporis, ad hoc enim requireretur, ut corpus
non tantum animo esset subditum
sed ab illa quoad essentiam dependere
namvero corpus ex natura animo subditum
est, nec ulla substantia creata ab
altera quoad essentiam dependet, Con:
sequitur est animam physicè et immortale
in corpus non agere.

Oppos. ideo iuxta nos anima non agit
in corpus physicè et immortale, quia
simplex est, atqui hoc posito, requireretur
Deus in corpus agere posse, quod
tamen falsum est, ergo falsum quoque
est.

RM. Non tantum, quia simplex est
anima in corpus non agit physicè,
sed quia illius voluntas finita extra
animam effectum habere nullum potest.
Naque in spiritibus sublimioribus in
corpus. Deus autem licet simplex, quo-
niam omnipotens est, et corpora per
illius voluntatem, solum existunt,
hoc quocumque modo, qualicumque modo
potest afficere.

Oppos. ad nutum animo corpus
totum regitur, ergo anima physicè agit

in Corpore.

127

NC. Si anima phisice in Corpore agere
potest, movere, brachium quamvis
paratissimum. Corruptionem, potest Corpus, &
globulum. quemdam, nulla adhibita manu
aut instrumento sola voluntate pellere,
atque falsi et experientia C. de A. A.

PM. Si anima Competeret vis agendi in
Corpore, illa vis Competeret, tam in Corpore
minutissimum quales sunt spiritus vitales
quam in Corpore paulo grossius quale
est brachium proprium. Sed in utrumque
potest immediate agere. Sed hoc vis
illi Competeret tam in Corpore unum
quam aliud, aut quam in Corpore proprium
quia Corpus quod proprium dicitur nec
sua anima et natura est subdum, nec
et natura animo, proprium vocatur,
sed si vis agendi in Corpore anima
est essentialis, in quocumque Corpore
agere potest, quod cum aperte contradic-
tur experientia, sequitur animam
non phisice et immediate in Corpore
agere, sed tantum, mediante lege natura.
Et quidem in solos spiritus vitales, unde
consequitur animam voluntate sua in
solum Corpus quod et lege natura proprium
est agere potest, non quidem immediate
tam quia intercedit lex natura, et
quia soli spiritus vitales per hanc legem

128. animo sunt pro viribus dabi.

oppo Saltem Corpus agere potest in animam

na. Corpus non potest nisi tangere et tangi anima vero esse spiritus nec tangi nec tangere potest, ergo Corpus non potest agere in animam.

inff. Omnia Corpora animam nostram per sensus afficiunt, ergo agunt in animam

Da. afficiunt id est sunt causa occasio nalis affectionum, quae in anima oriuntur
Con afficiunt id est per se animam con-tingunt N.

Saltem Superius jam ostensum est, quae ratione Corpora sensus nostros, externos per lumen, per aerem, per particulas à se missas, per contactum commovent, motumque in Cerebro usque propagant, quoposito in anima oriuntur affectiones, unde patet Corpora quidem, causa occasionalem esse affectionum, quae in anima oriuntur, minime autem illam per se afficere.

opp. ultimo Motus qui in Cerebro stir-
batur ab objectis externis anima Com-
munit de Sensationibus elicendis
ergo per hunc motum Corpora animam
afficiunt.

129
Na. in rigore intellectum motus in Cerebro etiam
habus animam strictè loquendo non comane
facit illum enim anima non sentit et
plane ignorat, at hinc intercedat necesse
est, illa talis laudata natura est qua
anima determinatur ad sensationes suas.
Deterasq; affectiones suas. in hac igitur
lege nullolus exposita jacet ille nodus
Comercii animae cum Corpore quem philo.
sophi per Systemata sua irritis semper
Conatu exponere curabant

E.M. 261
I 131
Synopsis questionum Philosophicarum

Ex. Metaphisica.

Unde nomen metaphisica originem suam suavit?
Quid est metaphisica aut quomodo definitur?
Quod est illius objectum?
Quis est status metaphisicus?
Num metaphisica scientia accipi potest?
In quas partes subdividitur?

De Ontologia.

Quid est proprie ontologia?
Quot et quomodo rerum quarumcumque status disting?

De Ente seu idea.

Quid est idea et quod eius objectum?
Quid idea pura, quid imago?

I An omnis idea vera est?

II Imago potest falsa esse relate ad objectum extrinsecum

Quod est subjectum ideae?

Quae sunt celeberrimae ^{philosophorum} haec de re sententiae?

Quid et quot sunt qualitates sensibiles?

- II Quid veteres philosophi de his fabulati sunt
 III Qualitates sensibiles sunt animae modificationes
 IV ideo non sunt in divina essentia conspiciendae
 V ideo non sunt corporum larvulae
 VI ideo sunt animae modificationes
 Quo sunt philosophorum opiniones circa idearum originem
 Quid dicendum de opinione Cartesiani et Beripalestini
 VII non dantur ideo innatae, nec Deus illas in nobis producit
 VIII Intellectus ideas suas producit
 Quid est Ens et quatuorplex
 Quatuorplex distinctio possibilis
 IX Possibilitas intrinseca seu essentia intrinseca
 est attributorum consentio
 X Essentiae rerum metaphysicae sunt immutabiles
 XI Possibilitas entis extrinseca est illius producibilitas
 Quo sunt entis ejusmodi proprietates
 Quid est unitas et quatuorplex
 XII Unitas metaphysica ab Ente non distinguitur
 XIII Quicquid existit quoque per se unum est singularis color
 XIV Sola idea objective spectata potest esse universalis
 XV Sola anima nostra format universalis
 XVI Genus et species non existunt in statu physico
 Quid est distinctio et quatuorplex
 Quatuorplex est distinctio rationis
 Quid sunt ideo praecipue et eorum gradus meta-
 physici dicantur

~~Quid dicendum de questione scottica Thomistica~~
 rum idea arguunt in re quam representant
 plures partes num plures formalitates aut virtualitates
 XVII idea precise in nobis oriuntur imo quia
 intellectus noster limitatus est. re quia nullius
 rei ideam intuitivam habemus. obis quia diversos
 effectus ab eadem re elici videmus.
 Quid est relatio et quotuplex?
 Quo in relatione omni distinguenda sunt
 XVIII In statu philosopho nulla datur relatio.
 XIX fundamentum relationis debet in statu philosopho esse

De Pneumatologia

Quid est objectum hujus scientie?
 Quotuplex est spiritus?
 Quomodo constat spiritus esse?
 XX Spiritus in genere est substantia activa
 Quid dicendum de opinione fere omnium philosopho-
 rum qui Elementis materia adscribunt simplicitatem?
 Quid de altera opinione que his moleculis
 adscribit activitatem?
 Quo sunt precipui spiritus speciales?
 Quid est simplicitas, quid immortalitas et quotuplex?
 Quid immortalitas intrinseca quid extrinseca?
 XXI Spiritus est necessario simplex?
 XII Spiritus est intrinsece immortalis

De Psychologia.

- Quid est psychologia r.
- Quid veteres opinati sunt de anima humana
- LXXII** Anima est spiritus r.
- LXXIII** Anima est simplex r.
- LXXIV** Anima est intrinsece immortalis r.
- LXXV** Anima est extrinsece immortalis r.
- Ad quas facultates omnes anime virtutes
reducuntur r.
- Quid est intellectus r.
- Quid facultas cognoscitiva r. quid sensitiva et imaginativa r.
- Quomodo exponitur memoria r.
- Quid facultas attendendi r.
- Quid ingenium et ratio r.
- Quid est officium voluntatis r.
- Quid est facultas appetendi aut averfendi r.
- Quid libertas r.
- Ad quam facultatem spectant omnes anime
motus quos affectus vocant r.
- Num haec facultates omnes in anima arguunt pluralitatem
- Quid veteres philosophi de anime origine et
illarum cum corpore unione consueverunt r.
- LXXVI** Anima a Deo Creatur et Corpore unitur,
quando fetus humanus est debite organizatus
- Quem locum anima in Corpore probabiliter occupat
- LXXVII** Anima in Cerebro probabiliter residere videtur

Quid est unio in genere et quotuplex.

In quo consistit unio animi cum Corpore.

Quae sunt Celebriores philosophorum Sententiae.

- XIV An est admittenda sententia peripateticorum.
- XV An potest admitti harmonia proposita.
- XVI Sola lex naturae concipitur esse vinculum animam inter et Corpus.

De Theodicea.

Quod est objectum theodiceae.

Quotuplex Atheorum Species distinguitur.

- I Atheismus est generis humani pestis.
- II Atheismus est polytheismus de terror.
- III Universalis hominum consensus et dissentiam Dei evincit.

Quid est argumentum physicum.

- IV Existentia mundi physici evincit Deum.
- V Harmonia et venustas mundi architectum sapientissimum demonstrant.

Quomodo distinguantur perfectiones et quid est Ens perfectissimum.

- VI Et idea entis contingentis et necessarii demonstratur Deus.
- VII Deus est Ens perfectissimum.
- VIII Quid est eternitas.
- IX Deus est aeternus.

- ~~VI~~
VIII Deus est imensus.
IX Deus est omniscius.
X Deus est immutabilis.
XI Quid et quotuplex est libertas.
XII Deus est liber.
XIII Quae sunt opiniones circa optimissas.
XIV Deus non tenetur ad optimum.

[Faint handwritten signature or flourish]